

Yisasi Kanale Ke Ma'ki Ka'nea Ke

Yoni'a li fale ne'apatea ne'mo'a lo'kiya ke huno fole ai'ne.

¹ Yisasi Kalaisi'a Anumaya Koti mafa'ne'amofe kanale ke aepa heno huno fole ai'ne. ² Anumaya Koti aune ve'ka Aisaiya'a avopi inake huno kamale'neane

Anumaya Koti'a inake he “Afeo ke alinuno hapapaisea ve'ka'ni hutesukeno Yisasika visana kate uno hoko'neteno ka valino halekatekaiye.” ³ Vaya o'mai aupalikati mako ve'kamo'a kate kate nehuno inake he “Anumayamo esea kana valitapa alakepa nehutapa alitapa avatati heo.” hu'neane.

⁴ Yoni'a li falepatesea ve'ka va'yi huno ka'me aupalika mai'nenono inake nehe “Lapa'kaeya lapaipa aitapa yahae nehutapa hao'otake yatapi atalesake'na li fale nelapatesukeno Anumaya Koti'a hao'otake yatape lapahaove lapatove nehuno aipa yuna yapati alino atalelapatekaiye.” hu'ne. ⁵ Ani afina Yelusalemu vaya'ae Yutia vaya'ae Yoni mai'neateka u'a hao'otake kava nehaya ya'api hu'a fole ne'aikeno Yoni'a ani Yotani lipi li falepate'ne.

⁶ Yoni'a mako kamolo hu'a aki ne'aya afumo ayo'kaleti kena'a alo huno havai'ne. Puluma'kamo akufaleti kamai nofi alo huteno afafale ne'ano ne'ya'a kenu kafa'ae alumemo li'ae

ne'ne. ⁷ Yoni'a inake huno hapapai'ne “Nakaeya na'kame mako ve'ka ako ekaiye. Ani ve'kamo'a nakaeya nakaseno lusi lo'kiya'a hane'nea ve'kakeno nakaeya ako nakase'neanake'na nakaeya afa ve'ka akaeya aiya'kale aesoana o'natekaiye. ⁸ Nakaeya litafateti fale nelapatoanakeno ani ve'kamo'a Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'aleti falelapatekaiye.”

Yoni'a Yisasina li falete'ne.

⁹ Ani afina Yisasi'a Kalili aupalika hane'nea kumana Nasaleti kumateti eneko Yoni'a Yisasina Yotani lipi falete'ne. ¹⁰ Li faletetekenoko Yisasi'a lipati makale aino he'netino akeana ko'ku'na'mo'a halekeno Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amo'a namakana huno akaeyate haleno eline'ne. ¹¹ Eline ne'ekeno ko'ku'napakati mako ake aiya kemo'a inake he “Kakaeya nakai'ni mafa'ne'nimoka kakaeyafe lusiya huno nahau nayamopafati ne'nahaiya mafa'ne'ni kakaeyafe lusiya hu'na amuse'ka nehoe.” nehe.

Sata'a Yisasina ano avataka hu'ne.

¹² Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amo'a Yisasina vava o'mai ka'me aupalika avaleno u'ne. ¹³ Ne'vikenoko Sata'a Yisasife “Havi kava ho.” huno ano avataka hikeno aole ve'kala'mokani anaiya anaya hano hea afina (40 afina) Yisasi'a anile afela afu anaka'ae mai'nikeno ko'ku'napakati kayo kayo vava'moki e'a ha'ma'nae.

Yisasi'a aepa heno ali'ya'a ali'ne.

¹⁴ Yonina nofi hute'nakeno Yisasi'a Kalili koteka uno Anumaya Koti'a yakaipatesea kanale ke'a hapa'nepaiye. ¹⁵ Yisasi'a inake

nehe “Anumayamo male'nea kana'a ako va'yi hu'nikeno Anumaya Koti kava yakailapatesea kana makale'a va'yi hukefe neheanaki lapa'kaeya lapaipa aitapa yahae nehutapa hao'otake yatapi ne'ataletapa nakaeyafe kanale ke hu'nea ke lamake nehe hutapa afitapa lapaipafi maleo.”

Yisasi'a aole'ae aole'ae vayafe ke hike'a akae a'kame e'nae.

¹⁶ Kalili li kotu'mo aki'naleka uneno nehuno Saimoni'ae akana'amo'a Etalu'ae ana'ke'ne. Ana'keana faya ya neha'a ve'kala mai'na'a yafe ala lu'konako ku li kotupi yaka hu'ana ne'mala'ae. ¹⁷ Ne'mala'akeno Yisasi'a inake huno hana'nepaiye “Na'kame e'ao. Na'kame esa'ake'na faya neha'a avamete vaya apavalesa'a yafe hulanatekauve.” ¹⁸ Hike'ana makale lu'konako'ani ne'atale'ana Yisasi a'kame ne'va'ae.

¹⁹ Ne'va'akeno Yisasi'a aisema'a ne'uno Sepeti mafa'nela Yemisi'ae Yoni'ae lipi kalefi mai'ne'ana lu'konako ku nefa'kani'akeno Yisasi'a uno ana'ke'ne. ²⁰ Ana'keteno Yisasi'a ana'kaeyafe ke hike'ana Sepeti afo'animo'ae ali'ya vaya'a'ae lipi kalefi ne'apatale'ana a'kame ne'va'ae.

Yisasi'a Sata afe alino atale'ne.

²¹ Apa'kaeya Kapaneamu lavi'a mai'ne'a Yisasi'a Sapati afina mono nopi uno Anumaya Koti ke alino apaya nehe. ²² Alino apaya hu'nea kemo'a lo'kiya'a hane'nea ve'kamo kekana hu'nea yafe lusi apamo'yo ne'aike'a inake nehae “Mako mono hapali'a laha'nepaiya vaya'kana huno alino laya ohu'ne.” hu'a nehae.

²³ Ani nopi mako ve'ka Sata afe'mo'a aipafi mai'nea ve'ka mai'ne. ²⁴ Mai'nenono kalafa kae

kae nehuno inake nehe “Avo Yisasika Nasaleti ve'kamoka na kava hulatesana yafe e'nane? Lakaeya laha'ka falilatekefe e'nape? Nakaeya kakaeyafe ako afi'noe kakaeya fate akufa ve'ka Anumaya Koti hukate'nea ve'ka mai'nane.” nehe. ²⁵ Nehikeno Yisasi'a Sata afe'e lo'kiya ke ne'ama'kino inake nehe “Ke ohu'ka mani ve'kamo aipafakati atale'ka uvo.” nehe. ²⁶ Nehikeno ani Sata afe'mo'a aipafati atalekefe nehuno ani ve'ka aike amakike nehuno kalafa ne'kano aipafati ataleno hatilavi'ne. ²⁷ Hatilaviteke'a mi'ko vaya'moki apamo'yo aite'a ani yafe ke hu'a imafi mafi nehu'a inake hae “Ma kavana hana kava nehe? Na akufa saufa ke nehe? Lusi lo'kiya'aleti ke hike'a Sata afe'moki akaeya ke afi'a a'kame male'a hatilavi'a u'nae.” hu'a nehae. ²⁸ Yisasi'a ani kava hu'nea avakemo'a mi'ko Kalili koteka uneno hike'a mi'ko vaya'moki afi'nae.

Yisasi'a Pita a'amo ita'amo kali alino kanale hute'ne.

²⁹ Yisasi'a Yemisi'ae Yoni'ae mono nopati atale'a Saimonikani Etalukani nopaka ne'vae. ³⁰ Ne'vakeno Saimoni a'amo ita'amo'a amu'ko kali ali'nike'a makale'a Yisasina ani yafe hapai'nae. ³¹ Hapaitakeno Yisasi'a uno ayate alino heti ne'atekeno amu'ko kali'a ako hano hutekeno ne'ya kano ne'apame.

Yisasi'a mi'ko kali vaya alino kanale hupate'ne.

³² Une yake lavino faleteke'a vaya'moki mi'ko kali vaya'ae Sata afe'mo apaipafi mai'nea vaya'ae Yisasite apavale'a ne'ae. ³³ Apavale'a ne'ake'a mi'ko ani kumate vaya'moki kipate e'a yake yake nehae. ³⁴ Yake yake nehakeno Yisasi'a

aki'ae aka'ae kali ali'naya vaya'aina alino kanale hune'apateno mi'ko Sata afe'yaka apaipafati alino ne'ataleke'a Sata afe'yakamoki Yisasife ako afi'naya yafe Yisasi'a inake nehe “Nakaeyafe ke oheo.” nehe.

Yisasi'a Kalili koteka ali'ya ali'ne.

³⁵ Natena ko alino fanufane nehikeno Yisasi'a hetino ani nona ataleno vaya o'mai yateka uno Anumayamoteka ke huno afine'ke. ³⁶⁻³⁷ Afine'keke'a Saimoni'ae mako vaya'ae akaeyafe kahau ame u'a ake'a avatete'a inake nehae “Mi'ko vaya'moki kakaeyafe lusi kahau ne'ae.” hu'a nehae. ³⁸ Nehakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake nehe “Nakaeya lahau'ale hane'nea kumate'ae ke hapapaisoa yafe e'noki anile viketao.” nehe. ³⁹ Mi'ko Kalili aupalika ute ete nehuno mono nopi Anumaya Koti ke hapa'nepaino Sata afe'yaka vaya apaipafati alino apatale'ne.

Fuko'ya ake'nea ve'ka Yisasi'a alino kanale hute'ne.

⁴⁰ Mako ve'ka fuko ya'mo'a akufa alino haviya hu'nikeno Yisasiteka eno ape hu'nenno inake hu'ne “Kahaisike'kaena kali'ni ako ali'ka kanale hunataninine.” nehe. ⁴¹ Nehikeno Yisasi'a hau huteteno ayana aya huno akufale ame'ko nehuno inake he “He ne'nahaiya yafe kakufamo'a meni kanale hino.” nehe. ⁴² Nehikeno ani fuko kali'a makale kanale hute'ne. ⁴³⁻⁴⁴ Alino kanale huteteno Yisasi'a lo'kiya ke hapaino inake nehe “Ali'na kanale hukate'noa yafe mako ve'ka ha'opai'ka mono nopi kava ve'kale ukenu kakufa valava kano aketesike'a mi'ko vaya'moki kali'ka

ali'na kanale hukate'noa ya afisae hu'kaena a'ke'ainaka Mosese hapapai'nea kava hu'ka 'Ma ya Anumayamoteka ameo.' huno hu'nea ya meni amisanake'a mi'ko vaya'moki 'Kali'ka hano hu'ne.' hu'a hisae. Amisana yafe makale uvo." huno lo'kiya kefati ke hau'ne. ⁴⁵ Nehea'maki ani ve'kamo'a uno kali'amo avake mi'ko vaya'aina hapapailitata hike'a nesu vaya'moki afite'a "Kaliti alino kanale hulatese." nehu'a ete ete hu'naya yafe Yisasi'a mi'ko kumate mako'ae uneno ohuno alaki ma'ailekake vaya o'mai aupalika fala'kino uneno nehike'a mi'ko aupalikati vaya'yakamoki akaeyate ete ete hu'nae.

2

Yisasi'a aiya aya fali'nea ve'ka alino kanale hute'ne.

¹ Yisasi'a aupu kana maiteno eteno Kapaneamu kumate uno mai'nike'a ani kumate vaya'moki "Yisasi'a ako eno nopi mai'ne." hu'a haya ke afi'nae. ² Afite'a lusi vaya'moki e'a ani nopi ma'aileka'ae no kipa kumate'ae mai'a havaitete'a maisaya kumana o'male'nikeno Yisasi'a Anumaya Koti ke hapa'nepaiye. ³ Hapa'nepaike'a aole'ae aole'ae vaya'moki mako aiya aya fali'nea ve'ka sifanale havano mai'nike'a Yisasite hipo'ya ali'a u'nae. ⁴ Ute'a Yisasi amete mani ve'ka ali'a haikefe hu'naya'maki lusi vaya'moki mako'ke apa'kufale a'kalo a'kalo hu'nake'a Yisasi amete ali'a haisaya ka alaki o'maleke'a ani Yisasi mai'nea no'kato'mule hai'a aisema'a hi'yakofa kasake male'ne'a ani aiya aya fali'nea ve'ka mai'nea sifana atalakeno Yisasi mai'nea amete lavi'ne.

⁵ Lavikeno Yisasi'a apa'keteno inake huno akesa afi'ne “Ani kali ve'kamo vaya'amoki nakaeya ke afi'a apaipafi male'nae.” huteno ani kali ve'kaena inake he “Mafa'ne'nimoka nakaeya hao'otake ya'ka ako kahaove katove nehu'na naipa falu yapati ali'na atalekatoe.” nehe.

⁶⁻⁷ Nehike'a mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'moki anifi mai'nayateti inake hu'a apaipa apa'kesa ne'afe “Ma ve'kamo'a na kava hikenno ani akufa ke nehe? Inamona Anumaya Koti aki alino haviya nehe. Mako ve'kamo'a hao'otake yafe ‘Kahaove katove nehu'na naipa falu yapati ali'na ataletoe.’ huno hu'kea'maki alino o'atalekaifa Anumaya Koti akai'a mako'ke'amo'ke hao'otake yati alino ataleteno aipa falu ya lami'ne.” hu'a nehae.

⁸ Nehakeno Yisasi'a aipafi makale'a afea apa'ku apa'kesa ako afiteno apa'kaeyafe inake nehe “Na'ya hiketapa lapa'kaeya mani hoa ke lapaipa lapa'kesa afitapa alu'ala nehae?

⁹ Nakaeya ne'aloa ali'ya hana ali'ya'mo'a kana'a hane'ne? ‘Hao'otake ya'ka ako kahaove katove nehu'na naipa falu yapati ali'na atalekatoe.’ hu'na hoa ali'ya'mopi ‘Kali'ka ako ali'na kanale hukatoki heti'ka hipa'ka alite'ka uvo.’ hu'na hoa ali'ya'mo'ae?

¹⁰⁻¹¹ Ani yafe nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'kamo'na mopale mai'ne'na hao'otake yatapi lahapaove lapatove nehu'na naipa falu yapati ali'na atalelapatesoa lo'kiya ya'ni'a hane'nea yafe lapa'kaeya afitapa halesaya yafe mako kava hu'na lapavelikoe.” nehuno ani aiya aya ayamufa mi'ko fali'nea ve'kae inake huno hapai'ne “Nakaeya kaha'nepauki heti'ka hipa'ka ne'ali'ka no'kaleka

uvo.” huno hute'ne. ¹² Hutekeno mi'ko vaya'ai apaulakale ani ve'kamo'a makale'a he'netino hipa'a ne'alino u'ne. Uteke'a mi'ko vaya'moki lusi apamo'yo ne'ai'a Anumaya Koti aki ali'a asaka nehu'a inake hae “Meni afina fate akufa lo'kiya ya ne'akone.” hu'a nehae.

Yisasi'a Livaife ke hu'ne.

¹³ Yisasi'a Kalili li kotu'mo aki'naleka u'nike'a lusi ve a'nemoki akaeyate vakeno Anumaya Koti ke hapapai'ne. ¹⁴ Hapapaiteno ka maleno ne'uno Livai'a Alafiasi mafa'nemo'a kumaya'ya hu'a vaya apa'kufaleti ta'kesi miya ne'alea note mai'nikeno akeno avateteno Yisasi'a Livaife inake he “Nakaeya na'kame eno.” huno hikeno Livai'a hetino Yisasi'a kame u'ne.

¹⁵ Henaka'a Yisasi'a Livai nopi uno ne'ya ne'neke'a mi'ko vaya'ai apa'kufaleti kumaya ya hu'a ta'kesi ne'alea vaya'ae hao'otake kava nehaya vaya'ae Yisasi'ae akaeya ke ne'afea anaka'ae ne'ya ne'nake'a nesu ani akufa vaya'moki Yisasi'a kame u'e'a nehae. ¹⁶ Mai'ne'a ne'ya ne'nake'a mako Falasi mono ke ne'afea vayapi mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'moki e'a akayana Yisasi'a hao'otake kava nehaya vaya'ae vaya'ai apa'kufaleti ta'kesi miya ali vaya'ae mai'neneno ne'ya ne'neke'a akete'a Yisasi ke ne'afea anaka'aife inake hu'nae “Na'ya hikeno Yisasi'a hao'otake kava nehaya vaya'ae vaya'ai apa'kufaleti ta'kesi miya ne'alea vaya'ae ne'ya ne'ne?” hu'a apafine'kae. ¹⁷ Apafine'kakeno Yisasi'a ani ke afiteno inake huno hapa'nepaiye “Kali'api o'male'nea vaya'moki Tota vaya'aite no'vaya'maki kali vaya'mokike Tota vaya'aite

ne'vae. Nakaeya ma mopafi e'noana alakepa vaya'aife ke hisoa yafe o'me'noa'maki nakaeya hao'otake kava nehaya vaya'aife ke hisoa yafe e'noe.” nehe.

Ne'ya mosi au'ava yafe hu'ne.

¹⁸ Mako afina Yoni ke ne'afea vaya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'ae ne'ya mosi'nake'a mako vaya'moki Yisasite e'a inake hu'a afine'kae “Yoni ke ne'afea vaya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'ae ne'ya mo'nesea'maki na kava hike'a kakaeya ke ne'afea vaya'moki ne'ya mo'osi'a afa'a ne'nae?” hu'a afine'kae. ¹⁹ Nehakeno Yisasi'a inake he “A alikefe nehea ve'kamo'a a alikefe hea afina maya hu'a ne kanale vaya'a'ae mai'nike'a ani vaya'moki ne'ya mosikafe? He'e a alikefe nehea ve'kamo'a apa'kaeya'ae mai'neanake'a mo'osikae. ²⁰ Mo'osikaya'maki henaka'a mako fate kana va'yi hisikeno kame vaya'amoki ani a'mo anau'amonā atafa hu'a apa'kaeyapati avalesaya kanafi vaya'amoki ne'ya mosikae.”

²¹ Yisasi'a inake huno hapapai'ne “Mako ve'kamo'a saufa kena atupa alino atafa kena vala ai'nea kate maleno nohate. Maleno hatiseana ako atata aikeanakeno saufa kenamo atupamo'a atafa kena alino vala aisikeno mako'ae ala huke. ²² Ani kava hu'a mako vaya'moki haekafa nofi alakamo lima'a mememo akufaleti alo humale atafa kepi la'ki'a no'vaiye. Vaisayana lima'a a'kapalu hakeno a'nu'ka hesikeno li kena halo aino la'kilavike. La'kilavino ani li'ae ke'ayo'ae alino haviya huke. Haekafa nofi alakamo lima'a hefino saufa mememo akufaleti alo humale kepina la'kino vaino.

Yisasi'a Sapati kava hu ve'ka mai'ne.

²³ Mako Sapati afina Yisasi'ae akaeya ke ne'afea anaka'ae kile hoyafi ne'u'a akaeya ke ne'afea anaka'moki ani kile hoyafati kile ne'atakae. ²⁴ Ne'atakake'a mako Falasi mono ke ne'afea vaya'moki apa'kete'a Yisasife inake nehae “Ake'nape? Na'ya hike'a Sapati kanafi he'e humale'nea kava ma vaya'moki ani ke ali'a ne'atakae?” nehae.

²⁵ Nehakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake huno apafine'ke “Lapa'kaeya a'ke'ainaka Teviti'ae a'kame u'naya vaya'ae apa'kateke'a Teviti'a hu'nea kavafe kamale'naya ke hapalitapa o'ake'nafe? ²⁶ Apa'katekeno Teviti'a Anumaya Koti nopi hai'neni afa vaya'moki o'nekafa mono nopi kava vaya'amokike nekae huno ke male male'nea kemo'a he'e humale'nea ne'yana Anumaya Koti aulakale male'naya kai hame'ya maya Teviti'a alino ne'neni akaeya'ae u'naya vaya'ae apamike'a ne'nae. Ani kanafina Apaiyata'a ala mono nopi hokote kava ve'ka mai'nea afinane.”

²⁷ Yisasi'a Falasi mono ne'afea vaya'aife inake he “Anumaya Koti'a vaya alo hu'neana Sapati kana ha'maesaya yafe alo ohu'nea'maki Anumaya Koti'a vaya hapa'maesea yafe Sapati kana alo hu'ne. ²⁸ Ani yafe ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea mafa'nemo'na ani Sapati kanalena kava yakai'na mai'noe.”

3

Sapati afina Yisasi'a mako aya fali'nea ve'ka alino kan ale hute'ne.

¹ Yisasi'a eteno mono nopi haino akeana mako kaya aya fali'nea ve'ka anile mai'ne. ² Mai'nike'a mako vaya'moki Yisasi'a hao'otake kava nehe hu'a hisaya kafe kahau a'a akekefe “Yisasi'a Sapati kanafi ani kali ve'ka alino kanale hutesifi huo'atesifi?” hu'a Yisasina amata hu'a mai'nae. ³ Amata hu'a mai'naya'maki Yisasi'a aya fali'nea ve'kaena inake huno hapaiye “Vaya folakapi e'ka heteo.” hu'ne. ⁴ Huteno Yisasi'a amata hu'naya vaya'aife inake huno apafine'ke “Sapati kanaena Anumayamo kemo'a na'yane ke hu'ne? Sapati kanafi vaya alita kanale hupatesupi alita haviya hupatesune? Sapati kanafina vaya apaya huta apa'kufa alita katisupi vaya apamakisunake'a falisae? Lapa'kaeya na lapa'kesa ne'afe? Anumayamo kemo'a na'yane ke nehe?” huno apafine'keke'a ke ohu'a mai'nae. ⁵ Ke ohu'a maikeno Yisasi'a hai ne'vaino mi'ko vaya'moki apaulakaleka akeme uneno heana aipamo'a haviya nehikeno apa'kaeya apaipa apa'kesamo'a a'kanile'nea yafe kalaki aine'apateno aya fali'nea ve'kae inake huno hapaiye “Kaya ali'ka api aiyo.” hikeno alino api ne'aikeno ako kanale hute'ne. ⁶ Kanale hute'nea'maki Falasi mono ke ne'afea vaya'moki mono nopati atale'u'a Heloti ke ne'afea vaya'ae ali'a atalu hute'a “Yisasina hana'ya huta haesunakeno falise?” hu'a huke afike hu'a veke hu'nae.

Nesu vaya'moki Yisasite e'a ali'a atalu hu'nae.

⁷⁻⁸ Veke nehakeno Yisasi'ae akae ke ne'afea anaka'ae Kalili li kotu hane'neateka vake'a lusi vaya Kaliliti a'kame ne'vae. Yutiati'ae Yelusalemuti'ae Itumiati'ae Yotani li falika vaya'ae Taiy-

ati'ae Saitoniti'ae mi'ko vaya'moki Yisasi'a hu'nea avake'a afite'a akaeyateka ne'vae. ⁹ Ne'vakeno akaeya ke ne'afea anaka'ae inake nehe “Lusi vaya ali'a atalu nehayanake'a nakaeya a'a natufalitata hu yafenaki lipi kale alita avatati hunateo.” nehe. ¹⁰ Hokoteno lusi vaya'ai kali alino kanale hupate'nea yafe mi'ko kali vaya'moki ame'ko alisaya yafe a'a atufa'nayane. ¹¹ A'a atu nefakeno Sata afe'yakamoki vaya'ai apaipafi mai'ne'a Yisasina akete'a aulakaleka e'a apa'ko'ya nefai'a kalafa nehu'a inake hu'a nehae “Kakaeya Anumaya Koti mafa'ne mai'nane.” hu'a nehae. ¹² Nehakeno Yisasi'a lo'kiya kefati inake hu'ne “Ani ke mako vaya'aife utapa hutapa fole aitapa hapa'opaiyo.” nehe.

Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka nayatala'a hano huno naiyalekati aole alea vaya le'kanapai'ne.

¹³ Yisasi'a avimapi haino mai'neno akaeya haiya vayama'a ke hike'a akaeyate hai'nae. ¹⁴ Haikeno ani vayapati nayatala'a hano huno naiyalekati aole alea vaya le'kanapaiteno “Nakaeya'ae lo'katapa mai'nisake'na nakaeya ke hutapa fole aisaya yafe hulapatesoa vaya (Aposolo vaya) maiyo.” huno hupate'ne. ¹⁵ “Sata afe'yaka vaya'ai apaipafati hapafaitalesaya lo'kiya'ni'a lapamikoe.” hu'ne. ¹⁶ Ani nayatala'a hano huno naiyalekati aole alea anaka'moki apa'ki'a Saimoni'ae ve'kamo aki Yisasi'a Pita'ae huno ate'ne. ¹⁷ Pita'ae Yemisi'ae akana'amo'a Yoni'ae Sepeti mafa'nela mai'na'ae. Yisasi'a ani ve'kala'mokani ana'ki'a Poanesi huno male'ne. Ani ana'kimo'a lakaiti kefati ha'kali huno ake ne'aiya ya hu'ana ke neha'a kanolane huno'ae ani

ana'ki anate'ne. ¹⁸ Etalu'ae Filipi'ae Patalomiu'ae Matiu'ae Tomasi'ae Yemisi'a Alafiasi mafa'ne'ae Tatiyasi'ae Saimonina hamo'amo'ae mako aki'a Seloti'ae. ¹⁹ Yutasi Isa'kalioti'ae akaeya henaka'a Yisasina akesi huno kame vaya'aina avaleno apamisea ve'kae. Ani vayama'a hupate'ne.

Yisasife “Pielisipuli'a lo'kiya'aleti mani Sata afe alino ne'atale.” hu'a nehae.

²⁰ Yisasi'a nopi uno mai'nike'a mi'ko vaya'moki ali'a atalu hakeno akaeya ke ne'afea anaka'ae ne'ya nesaya kana'api o'male'ne. ²¹ Akai'a afamo'moki ani ke afite'a inake hae “Yisasi'a aneki kava nehe.” hute'a avalekefe u'nae. ²² Yelusalemu kumateti mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'moki va'yi hu'a Yisasife inake hu'a nehae “Akaeya Sata afe'yaka'ai kava ve'ka'api Pielisipuli aipafi mai'neni lo'kiya'a amikeno mani Sata afe alino ne'atale.” hu'a nehae. ²³ Inake nehakeno Yisasi'a afiteni mako vaya'aife ke hike'a akeno ke avoya kefati inake huno hapapai'ne “Sata'a hana'ya huno akai'a Satana hafaike? ²⁴ Mako ala koteka vaya'moki ali'a fa'ko fa'ka hute'a la hisayana ani ko'apimo'a uno haviya huno hano huke. ²⁵ Inaki mako'ke afamo'moki folaka'apifati ali'a fa'ko fa'ka hute'a la hisayana ani afamo anakana u'a haviya hu'a hano hukae. ²⁶ Sata'a akai'a Sata afe vaya aipafati alino ataleseana akai'a nofi vaya alino fa'ko hisike'a ‘Fate fate nofi vaya mai'none.’ hu'a hisayana Sata'a kava yakaisea yana uno haviya huno hano huke. ²⁷ Mako lo'kiya ve'kamo'a no'alena kava yakaino alakepa hu'niseana mako ve'kamo'a ‘Kumaya'ya hukefe visoe.’ huno'aena hokoteno ani note yakai'nisea ve'ka atafa huno

nofiteti aiya ayate kite'nenno henaka'a ani afeno ya'a alike. Nakaeya ani ya hu'na Satana atafa hu'na nofiteti aiya ayate kite'ne'na akaeya afe anakana hapafaitale'noe.

²⁸ Nakaeya lamake hu'na lahapa'nepauve mi'ko ve a'nemoki fate fate hao'otake kava'ae mi'ko hu'a haviya hutesaya hao'otake ya'api'ae Anumaya Koti'a lapahaove lapatove nehuno aipa yuna yapati alino atalelapatekaiye. ²⁹ Alino atalelapatekaiya'maki Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amofe hu'a haviya hutesaya ya'api Anumaya Koti'a alaki lamake huno lahapaove lapatove nehuno aipa falu yapati alino o'atalesikeno alaki haneke haneke huno hanekaiye.” hu'ne. ³⁰ “Sata afe'mo'a haino aipafi mai'ne.” hu'a haya yafe Yisasi'a ani ke hapa'nepaiye.

Yisasi'a ita'amo'ae akana'amoki'ae fe hu'ne.

³¹ Hapa'nepaike'a ita'amo'ae akana'amoki'ae e'a kumateka mai'ne'a mako ve'ka hutakeno Yisasife ke nehe. ³² Ke nehike'a mi'ko vaya ali'a atalu hu'a Yisasi aiyafi faitopale mai'naya vaya'moki akaeyafe inake nehae “Afeo ita'kamo'ae kakana'kamoki'ae e'a ma'aileka mai'ne'a kakaeyafe ke nehae.” hu'a nehae. ³³ Nehakeno Yisasi'a ke anona'apile inake he “Nalaki ita'nimoki'ae nakana'nimoki'ae mai'nae?” huno apafi ne'ke. ³⁴ Hau'ale mai'a veko hu'ne'a akaeya ke ne'afea vaya'aina apa'keno uneno nehuno inake huno hapapai'ne “Nakaeya ita'nimoki nakana'nimoki male mai'nae. ³⁵ Anumaya Koti ke afi'a a'kame ne'male'a nehaiya kava nehaya vaya'ke ita'nimoki nakana'nimoki nasa'nimoki mai'nae.” nehe.

4

Mako ve'kamo'a avina ya hoyafi atale'ne.

¹ Yisasi'a li kotu'mo aki'naleka mai'нено mako'ae alino apaya nehike'a lusi ve a'ne ali'a atalu nehakeno Yisasi'a lipi kalefi haino faitopale maiteno li folakapi uno mai'nike'a ali'a atalu haya vaya'moki li kotu'mo aki'nale heti'a mai'nae. ²⁻³ Heti'a mai'nakeno Yisasi'a fate fate ke avoya kefati alino apaya nehuno mako ke inake nehe “Mako ve'kamo'a uno avina ya hoyafi ne'atale. ⁴ Ataleme ne'vikeno mako avina ya'amo'a kateka asaka hulavi'nike'a namamoki e'a ne'nae. ⁵ Mako avina ya'a yafa akotofule asaka hulavi'nea'maki mopamo'a alapa o'ai'nea yafe makale hake'ne. ⁶ Hake'nea'maki hafu'ya'a olavi'nea yafe yake haino ne'ekeno amu'ko'amo'a leno asakalikeno vai'ne. ⁷ Mako avina ya'a aufe kahau'mo hu'nea yapi atale'nikeno aufe kahau'ae makopi hakete'ana aufe kahaumo'a ano latota nekeno alaka'a o'a'ne. ⁸ Mako avina alaka'a kanale mopafi asaka hulavi'nenno hakeno haiteno lusi yate ne'ya alite'ne. Ne'ya'a aliteateka mako ve'kamo aiya aya hano huteno mako ve'kamo ayatala'a hano hea avamete alaka'a (30 alaka'a) a'ne. Mako vaya'moki mako'ke avina yapati aole'ae mako'ae vaya'ai apaiya apaya hano hea avamete alaka'a (60 alaka'a) a'ne. Mako'a avina ya'afati lusi yate naya mako'kaya hano hea vaya'ai apaiya apaya hano hea avamete alaka'a (100 alaka'a) a'ne.” ⁹ Yisasi'a ani ke huteno inake nehe “Kakesa hane'nisea kanomoka mani ke afeo.”

Yisasi'a avoya ke hu'nea kemo aepa'a hapa-pai'ne.

10 Nehike'a mi'ko vaya utake'a mako vaya'ae akaeya ke ne'afea anaka'ae ani avoya ke hea kemo aepa'ae afine'kae. 11 Afine'kakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake he “Lapa'kaeya Anumaya Koti'a kava yakailapatesea yafe fala'kino hane'nea ke Anumaya Koti'a lahapa'maeketapa afi'naya'maki nakaeya ke no'afea vaya'yaka afi'a alakepa ohukae. Avoya ke hapapauke'a apa'kesa afite'a ke aepa'a afi'a ha ole'nae. 12 Ani vaya'moki akeme hai'naya'maki ake'a alakepa hu'a o'akesaya yafe nakaeya avoya ke hapa'nepauve. Afime nehaiya'maki afi'a alakepa ohisaya yafe nakaeya avoya ke hapa'nepauve. Haviku afi'a alakepa hute'a apaipa ai'a yahae hisake'na hao'otake ya'ape hapaove apatove nehu'na naipa falu yapati ali'na atalesoa yafe avoya ke'ake hapa'nepauve.

Avina yateka humaleno hu'nea kemo aepa'a huno fole ai'ne.

13 Apa'kaeyafe inake hu'ne “Mani avoya ke afitapa alakepa ohu'nafe? Mi'ko avoya ke hana'ya hutapa afikae? 14 Avina ya neha'kalea ve'ka Anumaya Koti ke neha'kale. 15 Neha'kalekeno kate asaka hulavi'nea avina ya'mo'a ina kava hu'ne. Mako vaya'moki Anumaya Koti kanale ke ha'kale'nea ke afi'a apaipafi o'malesaya yafe Sata'a eno apaipafati ani ke alino atale'ne. 16 Ani kava huno yafa mopafi lavi'nea avina ya'mo'a ina kava hu'ne. Mako vaya'moki Anumaya Koti ke afite'a makale apaipafi malete'a amuse nehae. 17 Amuse nehaya'maki alike ataleke vaya mai'nayanake'a hafu'ya'a mopafi olavi'nea yafe

aise kana afi'a apaipafi male'nakeno Anumayamo ke ne'afea yafe havi kana va'yi huke vaya'moki ali'a haviya hupate kana apa'kaeyate va'yi neheana makale Anumaya Koti ke ne'atalae. ¹⁸⁻¹⁹ Mako avina'a aufe kahau hane'nea mopafi lavi'nea avinamo'a ina kava hu'ne. Mako vaya'moki Anumaya Koti ke afite'a ma mopale aki'ae aka'ae kana yafe'ae mi'ko moni afeno'api alisaya ya'ae amuse nehu'a apa'kesa ne'afi'a aki'ae aka'ae yafe ake'a hapa'ye hu ya'apimo'ae Anumaya Koti ke ano ati'kaekeno alaka'a ano alakepa ohu'ne. ²⁰ Ano alakepa nohea'maki kanale mopafi lavi'nea avina ya'mo'a ina kava hu'ne mako vaya'moki Anumaya Koti ke afi'a apaipafi malete'a atafa hu'a alaki hu'naya vaya'moki alaka'a alitayateka mako ve'kamo aiya aya hano huno mako ve'kamo ayatala'a hano hea avamete alaka'a (30 alaka'a) a'nae. Mako vaya'moki mako'ke avina yapati aole'ae mako'ae vaya'ai apaiya apaya hano hea avamete alaka'a (60 alaka'a) a'nae. Mako avina yapati nesu yate naya mako'kaya hano hea vaya'ai apaiya apaya hano hea avamete alaka'a (100 alaka'a) a'ne." hu'ne.

Kanina samoleti aitapa ati'ka o'maleo.

²¹ Anumaya Koti ke hapa'nepaiya yafe Yisasi'a inake huno apafine'ke "Mako vaya'moki kani ate'a samoleti ai'a ati'ka ne'malafi hipa kapi ne'malae? He'e ano halesea yafenake'a hipale'ke ne'malae. ²² Mi'ko fala'ki'nisea ya'mo'a henaka'a fole aike. Mi'ko kesi kava nehaya ya'mo'a henaka'a fole hinake'a mi'ko vaya'moki akekae.

²³ Lapa'kesa hane'nisea vaya mai'netapaena mani ke afeo.”

²⁴ Apa'kaeyafe mako'ae inake nehe “Anumaya Koti ke ne'afea yafe lapa'kesa afitapa alakepa hutapa afeo. Afisaya ke afitapa a'kame male-sayana ani avamete mako ke'ae lahapapaisike-tapa afisakeno mako'ae ke lahapapaike. ²⁵ Afitapa alakepa hutapa afi'naya vaya'mokitapa Anumaya Koti'a mako'ae afisaya ya lapamikea'maki ‘Ako hai afi'none.’ hu'a hu'naya vaya'moki afi'naya ya ako eteno hapafalekaiye.” nehe.

Avina ya'mo'a mopafati nehakea yafe avoya ke hu'ne.

²⁶⁻²⁷ Yisasi'a inake nehe “Anumaya Koti'a kava yakailapatesea ya'amo'a ma kava huno hane'ne. Mako ve'kamo'a hoy'a'afi avina ya ha'kalemaleno mi'ko hani'ainaka havamaleno felukama'a hetino uneno hu'nea'maki ani ha'kalemale'nea avina ya'mo'a ako hakeno ala hu'nea'maki ani ve'kamo'a hoy'a'nimo'a hana ya huno nehake huno akeno alakepa ohu'ne. ²⁸ Akeno alakepa ohu'nea'maki mopamo'a akai'ake ani avina yana nu amikeno haketeno haita'a maleteno henaka'a alakama'a ateno ketekeno'aefena avoyalekati alino fayō ne'make. ²⁹ Fayō makikeno'a aketeno ‘Ako ne'ya kete.’ nehuno ani ve'kamo'a sasu'me alino uno ani ne'ya hataka nehuno meni ‘Ne'ya ali kana fole aiye.’ nehe.”

Masatati yosale humaleno avoya ke hu'ne.

³⁰ Yisasi'a inake nehe “Anumaya Koti'a vaya'aite yakaipatesea yafe hana ke huta hisune? Hana akufa ya hane'ne hu'na avoya ke humale'na

ani ke lahapapaisoe? ³¹ Ani avinamo'a nalepa yosamo alakakana huno aise aise alakatato hane'ne. Ani alakamo aki'a masatati hu'a nehae. Ani masatatimo alakamo'a aise huma'aleka ma mopafi hane'nea yosamo alaka'a akaseno mako'ae aise alakatato hane'ne. ³² Ani alakatato ha'kalemale'nikeno mi'ko aki'ae aka'ae yosayaka apa'kaseno lusi yosakefa nehaiyanakeno ala ala a'kopa'a hane'nikeno aki'ae aka'ae nesu namamoki e'a auluna'afi ha'kale'a ne'maiye.”

Yisasi'a alaki avoya ke'ake hapapai'ne.

³³ Yisasi'a ani kava huno lusi yate fate fate avoya kefati hapa'nepaino afi'a apaipafi malesaya avamete hapapai'ne. ³⁴ Yisasi'a ke avoya ke'afati'ke mi'ko ke ve a'ne'aina hapapai'nea'maki mako ke huno fole aino hapa'opai'ne. Hapa'opai'nea'maki akae ke ne'afea anaka'ae lo'ka'a apaote maiya afina'ke ani avoya ke huno fole aino hapapai'ne.

Yisasi'a lo'kiya yasi “Laka'no.” hikenolaka'ne'ne.

³⁵ Ani mako'ke afina unena Yisasi'a akaeya ke ne'afea anakafe inake huno hapapai'ne “Mikakaya li aki'naleka viketao.” huno hapapai'ne. ³⁶ Ani mi'ko ve a'ne apatale'a Yisasi'a haino mai'nea lipi kalefi hai'a maite'a ako u'nae. Ne'vake'a mako fate lipi kaleyakamoki ani Yisasina avaleno vea lipi kale'ae lo'ka'a u'nae. ³⁷ U'naya'maki mako lo'kiya yasimo'a va'yi hikenohake li'mo'a aino kalafu aino ani lipi kalefina hai'nenomaleno havaite ya hu'ne. ³⁸ Havaite ya hikenolipikalemo a'kameleka

mako yosa male'a veke aimale'naya kefa yosale Yisasi'a afito aiteno havano mai'nike'a auna he'a akaeyafe inake hu'a nehae "Ali'ka laya nehana Nena lipi lavita falisuna kava nehuna'maki kakaeya kakesa no'afipe?" nehu'a auna he'nae. ³⁹ Auna hakeno Yisasi'a hetino lo'kiya yasi ke ne'amakino life inake he "Meni hainaki kakaeya laka'no." nehikeno lo'kiya yasi laka'ne'ne. Li'mo'ae mako'ae alaki kanake ohu'ne. ⁴⁰ Kanake ohu'nikeno Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'aife inake he "Lapa'kaeya na yafe ani koli hu'nae? Hana kava hutapaefe lapa'kaeya nakaeyafe afitapa lapapaipafi maletapa lo'kiya vai'naya yatapimo'a kale'yo nehe?" huno apafine'ke. ⁴¹ Apafine'kea'maki lusi koli hute'a apa'kai'api apavepaka sumi ke hu'a inake hae "Ma ve'ka hana akufa ve'ka mai'nenoa'ae mani ke nehikeno yasimo'ae li'mo'ae ke hea kelena a'kame ne'mala'ae?" hu'a nehae.

5

Yisasi'a mako aneki ve'kamo aipafati Sata afe alino atale'ne.

¹ Kalili ala li kotu la'ka'a mekakaya ke'ke'ka Kelasane nehaya koteka u'a va'yi nehae. ² U'a va'yi hute'a Yisasi'a ani lipi kalefati ataleno li aki'naleka ne'vikeno Sata afe aipafi mai'nea ve'kamo'a makale'a vaya ki ne'apataya yapakati Yisasina akeno avate'ne. ³ Ani ve'ka mi'ko afina vaya ki ne'apataya yapakake uneno huno nehavaeya ve'kake'a mako vaya'moki alaki atafa hu'a nofi no'aya ve'kae. Aeni seni nofiteti aiya ayate nofi kite'naya'maki atafa ohuke. ⁴ Nesu

afina vaya'moki ani ve'ka atafa hute'a aiya ayatena seni nofiteti kite'naya'maki ako'ke aino a'kano hune'ataleno lusi lo'kiya ve'ka mai'nea yafe mako ve'kamo'a atafa huteno “Vase hu'ka yuna ho.” huno huo'ate'ne. ⁵ Mi'ko afinana ani ve'kamo'a vaya ki ne'apataya yapakake ne'maino avimatekake uneno huno ne'maino ala kefati kate kate nehuno yahauna yafa alino akai'a akufa laka huke ataleke nehea ve'kae.

⁶ Ani ve'kamo'a Yisasina alu'aleti aketeno makale naku naku huno eno Yisasi aiyafi ape huno ale'ya lo ne'aeye. ⁷⁻⁸ Lo ne'akeno Yisasi'a ani Sata afe “Ma ve'ka ne'atale'ka hatilaveo.” huno hu'nea yafe ani ve'kamo'a ala kekefafati lo'kiya ke nehuno inake he “Anumaya Koti ko'ku'napi ve'kamo mafa'ne Yisasika nakaeya na kava hunatekefe nehane? Kakaeyafe Anumaya Koti akile ke hu'na kafine'koki nakaeya ali'ka haviya hune'nate'ka nakafu kisea ya huo'nato.” nehe.

⁹ Nehikeno Yisasi'a ani ve'kaena inake he “Kakaeya kaki'ka nalakae?” hikeno “Nakaeya naki'ni'a Nesu'ya'mo'nae nesu yate akae aipafi haita mai'none.” nehe. ¹⁰ Ani ve'kamo'a Yisasife “Ani kumatetina Sata afe'yaka hupateke'a o'veo.” huno ala kefati lo'kiya ke nehe.

¹¹ Nehea'maki mako avimate nesu afuyakamoki mai'ne'a ne'ya neke neke hu'a mai'nae.

¹² Mai'nake'a ani Sata afe'yakamoki Yisasife “Mika afuyakamoki apaipafi hulateketa haita maino.” hu'a afine'kae. ¹³ Afine'kakeno Yisasi'a “Kanalenaki ani kava heo.” huno hupateke'a ani Sata afe'yakamoki ani ve'ka ne'atale'a afu anaka'ai apaipafi hai'a faletake'a ani afuyakamoki naku naku lavite lavite

haya'ya'moki lusi mulifi lavi'nae. Mi'ko afuyaka aole tauseni'a (2,000) afuyakake'a mako li kotupi asaka hu'a aite'a li ne'a apamupate'a fali'a hano hu'nae.

¹⁴ Hano hake'a ani afu'aite kava vava apaune he'a ala kumate mai'naya vava'ae hoyafi mai'naya vava'ae “Ina kava hiketa laune heta ne'one.” hu'a hapapaike'a ani hu'nea ya akekefe e'nae.

¹⁵ Yisasite e'a lusi Sata afe'yaka aipafati alino atale'nea ve'ka ako akesa ha'kalo hikeno meni kanale'ya huno kena'a havaiteno anile mai'nike'a ne'ake'a koli nehae.

¹⁶ Koli nehake'a Yisasi'a ani Sata afe'yaka alino atale'nea kava ake'naya vava'moki “Ina akufa kava nehea ve'kamaki alino kanale hute'ne.” nehu'a afu anaka'ai hupate'nea ya'aefe avake hu'a mi'ko vava hapa'nepaiye.

¹⁷ Hapapaike'a ani vava'moki Yisasife “Ma kumana atale'ka alu kumate uvo.” hu'a lusi lo'kiya ke nehae.

¹⁸ Hakeno Yisasi'a ataleno ukefe lipi kalefi nehaikeno ani Sata afe'yaka aipafati alino atale'nea ve'kamo'a Yisasife “Kakaeya'ae visufe?” huno afike'ne.

¹⁹ Afike'nea'maki Yisasi'a ohaikeno akaeyafe inake he “He'e. Kakaeya no'kaleka anaka nofi vava'kaleka u'ne'ka Anumayamo'a hautakikateteno mi'ko kakaeya kakufale alo hukate'nea yafe fa'ko hu'ka hapapaiyo.” nehe.

²⁰ Hikeno ani ve'kamo'a Te'kapolisine nehaya koteka nayatala'a alea kumate vava'aipi uno Yisasi'a alino kanale hute'nea yafe hapa'nepaike'a ani ke ne'afi'a lusi apa'kesa ne'afe.

So'ka ve'kamo a'mafa'ne falikefe nehe.

²¹ Yisasi'a eteno halate haino lipi kalefi maiteno ani li kotuna la'ka heno makaya falika eno li aki'nale mai'nike'a lusi ve a'nemoki akaeyate e'a ali'a atalu hu'nae. ²² Mai'nikeno mako ve'kamo aki'a Yailasi'ae nehaya ve'ka e'ne. Ani ve'ka mako mono note so'ka ve'kakeno Yisasina aketeno aiyafi eno ale'ya lo a'ne. ²³ Eno ale'ya lo'a'neni Yisasife inake huno afine'ke “Vae nakaeya a'mafa'ne'ni ako falikefe nehiki kakaeya e'ka kaya maletesanakeno kanale hutesikeno eteno afa'a maise hu'nae nehoe.”

²⁴ Hikeno Yisasi'a ani ve'kamo a'kame anileka ne'vike'a lusi ve a'nemoki auleka a'kameleka hu'ne'a a'kalo a'kalo huli'a ne'u'a yake yake hu'a ne'vae.

Yisasi kenale ame'ko ali'nea a'mo kali'a alino atale'ne.

²⁵ Ne'vakeno mako ana nayatala'a hano huno naiyalekati aole alea kafu aiku ya akekeno mi'ko afina aiku nopakake ne'maiya a'ae anile mai'ne. ²⁶ Mai'nea a'mo'a yatala afina ma mopafi Tota vaya'aite u'nea'maki lusiya hu'a akafu kea kava'ke hutakeno lusi moni'a atale'nea'maki ani kali'a alaki lamake hu'a ali'a kanale huo'ate'nae. ²⁷ Kanale huo'atakeno ani a'mo'a Yisasi avake afiteno ani vaya'ai folakapi mai'neni Yisasi a'kamelekati eno kena'ale ame'ko ali'ne. ²⁸ Ame'ko ne'alino ma akufa akesa afi'ne “Afa'a kena'ale ame'ko ne'alisukeno kali'ni hano huke.” hu'ne. ²⁹ Nehuno ame'ko ne'alikeno makale aiku ya'a laneteken akufafaka maleno akeana ani kali'a ako hano hute'ne. ³⁰ Hano hune'atekeno Yisasi'a maleno ake'neana akaeyatekati mako lo'kiya'a ako u'nikeno Yisasi'a ani vaya'ai folakapati aino yahae nehuno inake

hu'ne “Nala'a eno kena'nile ame'ko ali'ne?” nehe. ³¹ Nehike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki inake hae “Ake'nape lusi vaya'moki kakaeyatena mako'ke apa'kufale a'kalo a'kalo hu'naya'maki na kava hike'ka ‘Nala'a kena'nile ame'ko ali'ne?’ hu'ka nehane?” hu'a nehae. ³² Nehakeno Yisasi'a kena'ale ame'ko ali'nea ve'kae “Akesoe.” huno aulaka alinuneno nehe. ³³ Aulaka ne'alikeno ani a'mo'a kena'ale ame'ko ne'alikeno ani kali'a hano hute'nea yafe akesa ne'afino amo'yo aikeno atete nehaikeno Yisasi aiyafi uno ale'ya lo a'nenomi'ko ya'a huno fole ne'aiye. ³⁴ Ne'aikeno Yisasi'a inake huno hapai'ne “Mafa'ne'nimoka nakaeyafe afi'ka kaipafi male'nana ya'kamo'a meni kali'ka ako kanale hukateanake'ka kaipa falu yapati no'kaleka ukana'maki mi'ko kali'ka alaki hano huke.”

Yisasi'a fali'nea a'mafa'ne alino hetite'ne.

³⁵ Yisasi'a ani ke nehike'a mono note so'ka ve'kamo notekati mako vaya'moki e'a inake hae “So'ka Nena'o a'mafa'ne'ka ako fali'nea'maki kakaeya hana kava hu'ka alino apaya nehea ve'ka alaka haesea akufa ke hune'atane mako'ae afio'ke'ka atalo.” hu'a nehae. ³⁶ Nehakeno Yisasi'a ani ke afi'nea'maki akesa afino o'apamino ani so'ka nefe inake huno hapai'ne “Kakaeya ani ke hisaya yafe kahau hale'ka kamo'yo o'ai'ka nakaeyafe'ke afi'ka kaipafi malo.” huno hapai'ne. ³⁷ Ha'nepaino Yisasi'a mi'ko ve a'ne'aife “O'meo.” hupateteno “Pita'ae Yemisi'ae Yoni'a Yemisi nepu'amo'ae apa'kaeya'ake nakaeya'ae ekae.” huteno apavaleno ne've. ³⁸⁻³⁹ Ani mono note so'ka ve'kamo note u'a va'yi hu'nayana lusi kaleso ne'ai'a lusi avi nelakeno ani nopi Yisasi'a

hai'nenno inake nehe “Na ya hiketapa lusi kaleso ne'aitapa mani avi nelae? Mani a'mafa'ne alaki ofali'nifa afa'a havano mai'nea yafe nehae.” nehe. ⁴⁰ Nehike'a ani vaya'moki lusiya hu'a kiki'a hune'atakeno Yisasi'a mi'ko ve a'ne ani nopati alino apataleke'a ma'aileka hatilavitakeno Yisasi'a ani a'mafa'nemo ita afo'amokani'ae aole'ae mako'ae anaka'a'ae Yisasi'a ke hike'a ani a'mafa'ne mai'nea nopi hai'nae. ⁴¹ Haite'a Yisasi'a ani a'mafa'nemo ayate ne'alino inake huno hapai'ne “Talita kumi.” Ina hea kemo'a ma ke hunofe nehe “Aise a'mafa'ne nakaeya heteo hu'na nehuki kakaeya heteo.” huno'ae nehe. ⁴² Nehikeno makalema'a ani a'mafa'ne hetino ka uneno nehe. Ani a'mafa'ne layatala'a hano huno lai'yalekati aole alea kafu (12 kafu) mai'nea a'mafa'nekeno Yisasi'a alino hetitekeno ka uneno hea ya ne'ake'a ani vaya'moki lusi apamo'yo ne'aiye. ⁴³ Apamo'yo ne'aikeno Yisasi'a “Mani hoa yafe mako vaya alaki hapa'opaiyo.” huno lo'kiya ke hapa'nepaino “Mako ne'ya alitetapa mani a'mafa'ne amikeno neno.” nehe.

6

*Nasaleti kumate vaya'moki Yisasina
apa'kame'ya ami'nae.*

¹ Yisasi'a ani kumana ataleno ko aepa'aleka vike'a akaeya ke ne'afea anaka'a a'kame u'nae. ² Sapati afina mono no'apifi uno Anumaya Koti ke mi'ko vaya hapa'nepaike'a ani ke afite'a atali atalu nehu'a inake nehae “Mani ke akenopa hale'nea ve'kamo nehea kekana ke hanateti alineno'ae ani ke nehe? Ayateti o'ake'nona avame hu lo'kiya

yana hanateti ali'ne? ³ Mani ve'ka no ki ali'yate ve'kamafe? Malia mafa'nemafe? Yemisi'ae Yosesi'ae Yutasi'ae Saimoni'ae akana'amoki o'mai'nafe? Asa'amoki lakaeya'ae makopi mai'nae.” hute'a apaipa kafa hate'a apa'kame'ya ami'nae. ⁴ Apa'kame'ya amitakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake hu'ne “Anumaya Koti ke nehea ve'kamo'a mi'ko kumate hapapaiseana aki ali'a asaka hukaya'maki akai'a kumate viseana akai'a afamo'ae no kuma'ale vaya'ae aki ali'a asaka ohukae.” hu'ne. ⁵ Ani kumatena o'ake'naya avame hu lo'kiya yana nesu yate ohuno afa'a mako'ke mako'ke kali vaya'ake aya maleno alino kanale hupate'ne. ⁶ Alino kanale hupateke'a mi'ko vaya'moki akaeyafe afi'a apaipafi o'male'naya yafe Yisasi'a lusi akesa ne'afino mi'ko kumate kumate uneno nehuno Anumayamo ke alino apaya nehe.

Yisasi'a ayatala'a hano huno aiyalekati aole alea anaka'a hupate'ne.

⁷ Yisasi'a ayatala'a hano huno aiyalekati aole alea anaka'aife ke hike'a akaeyate akeno mi'ko Sata afe'yaka vaya'ai apaipafati ali'a apatalesaya lo'kiya'a apamiteno inake he “Aole lo'kate lo'kate hutapa veo.” huno hupate'ne. ⁸ Hune'apateno inake he “Ka ne'utapaena ayomepa kayo'ake alikaya'maki ku'ae maya'ae moni'ae alitapa o'veo. ⁹ Lapaiya anona vaikaya'maki aole kenalana o'aleo. ¹⁰ Mako nopi haitapa mai'netapaena ani nopi maitapa havatetapa ataletapa fate kumate veo. Alu nopi nopi havalitata oheo. ¹¹ Mako kumate vaya'moki ali'a falu fala

huolapate'a 'Lapa'kaeya ke o'afikune.' hu'a hisaketapaena ani kumana ne'ataletapa 'Havi kava hulate'nae.' hutapa nehisake'a afisaya yafe lapaiyale kama'nisea mumusopa alitapa fopo hune'ataletapa veo." huno hapapai'ne.
¹² Hapapaiteke'a ani vaya'moki u'a mi'ko vayafe inake hu'a nehae "Lapaipa aitapa yahae nehutapa hao'otake yatapi ataleo." hu'a hapa'nepaiye.
¹³ Hapapaikke'a mi'ko Sata afe'yaka apaipafati hupatake'a ne'vake'a lusiya hu'a kali vaya'ai apa'kufale masave fale ne'apatakeno kanale hupate'nae.

Yoni'a li fale ne'apatea ve'ka ake'ya hataka hakeno fali'ne.

¹⁴ Ani kanafina Yisasi avake'amo'a lusiya hikenno mako ala kava ve'kamo aki'a Heloti'a Yisasi hu'nea kava'mo avake'a afi'ne. Mako vaya'moki Yisasife inake hu'a nehae "Ma ve'ka Yoni'a li fale ne'apatea ve'ka ako fali'neapati heti'nea yafe lusi lo'kiya'a hane'nikeno ma lo'kiya ali'ya akaeya ayapati ne'ale." hu'a nehae.
¹⁵ Hake'a mako vaya'moki Yisasife inake hu'a nehae "Ma ve'ka Ilaiya'a mai'ne." hu'a nehake'a mako vaya'moki inake hu'a nehae "Mako aune ve'ka mai'nenno a'ke'ainaka Anumaya Koti ke lahapai'nea aune ve'kakana nehe." hu'a nehae.
¹⁶ Nehaya'maki Heloti'a ani ke afiteno inake nehe "Yonina haeyo huke'a ako ake'ya hataka hute'a kite'naya ve'ka eteno kelifati heti'ne." nehe.

¹⁷⁻¹⁸ Heloti akana'amo aki'a Filipi'ae. Ani Filipi ana Helotiasina ano kapeleno Heloti'a ali'nikeno Yoni'a Helotife inake hu'ne "Anumaya Koti ke

ali'ka ataka'ka kakana'kamo ana a'ka kapele'ka ali'nane.” Nehikeno Helotiasi'a Yoni falisea yafe nehaikeno Heloti'a ali'ya vaya'a hupateke'a Yonina atafa hu'a nofi hute'nae. ¹⁹⁻²⁰ Hute'nakeno Helotiasi'a Yonife hai vaiteno haesakeno falisea akesa afi'nea'maki Heloti'a inake huno akesa afi'ne Yoni'a alakepa kanokeno hao'otake kava ohuno fate akufa ve'ka mai'nea yafe Yonife koli huno “Ohakauve.” nehuno kanale'ya huno yakaiteneno Yoni ke afiteno akesa afino lapa ne'aino aole akesa ne'afino afa'a amuse huno ke'a ne'afe.

²¹ Mako afina Helotiasi'a Yonina haesea kana'a va'yi hu'ne. Ani kanalena Helotina alite'nea kana'a va'yi hikeno Heloti'a ala emu kimale'nike'a mi'ko kamani kava vaya'ae ati kava vaya'aite kava vaya'ae Kalili koteka lusi afeno male'naya vaya'yaka'ae ani ne'yate e'nae. ²² E'a mai'nakeno Helotiasi'a a'mafa'ne'amo'a eno folaka'apifi aiya ne'aeke'a Heloti'ae vaya'amoki'ae ne'ake'a amuse nehakeno Heloti'a ani a'mafa'ne inake hu'ne “Kakaeya kahaisea yafe ke hisanana kamikoe. ²³ Anumaya Koti aulakale kaha'nepauve mako yafe nafikesanake'naena kamikoe. Nakaeya yakai'noa ya'mo folakapati a'na fa'ko hu'na kamikoe.” hu'ne.

²⁴ Hikeno ani a'mafa'nemo'a uno ita'amofe inake huno afine'ke “Naiya aova yate na yafe ke hisoe?” huno hikeno ita'amo'a inake nehe “Yoni'a li fale ne'apatea ve'kamo akenopa'a hataka hute'a nameo hu'ka afiko.” nehe. ²⁵ Hikeno naku naku huno vea'ya'mo'a ala kava ve'kae inake hu'ne “Makale Yoni'a li fale ne'apatea ve'kamo ake'ya hataka hutetapa falitesike'ka akenopa'a

lapepi alitetapa nameo.” nehe. ²⁶ Hikeno ala kava ve'kamo aipamo'a lusi kana nehikeno Anumaya Koti aulakale huno lo'kiya vai'nea ya'aefe mai'naya vaya'moki'aefe akesa afino “Ani a'mafa'ne hu'noa ke ali'na o'atakakauve.” nehe. ²⁷ Makale'a mako ati ve'ka hune'ateno inake huno hapaiye “Yonina akenopa'a ali'keno.” huno hikeno nofi nopi uno ake'ya'a hataka hu'ne. ²⁸ Hataka huteno akenopa'a lapepi maleteno alineno ani a'mafa'ne amikeno ita'amona ami'ne. ²⁹ Amike'a Yoni ke ne'afea vaya'moki ani ke afite'a u'a akufa'a ali'e'a yafa'kapi kite'nae.

Yisasi'a faefu tauseni vaya'aina ne'ya apami'ne

³⁰ Yisasi ke ne'afikeno hupate'nea vayana Yisasiteka ete'a mi'ko hu'naya kava'ae hu'a apaveli'naya ke'ae e'a hapai'nae. ³¹ Ha'nepaika'e'a mi'ko vaya u'e'a hutake'a Yisasi'ae akaeya ke ne'afea anaka'ae ne'ya nesaya kana'a o'malekeno Yisasi'a apa'kaeyafe “Eketa vaya o'mai aupalika lakai'atike ne'uta maita falu hisune.” hu'ne. ³² Apa'kai'apike lipi kalefi hai'a maite'a vaya o'mai koteka ukefe nehae.

³³ Ne'vake'a mi'ko vaya'moki apaukosa apa'ke'a aito nehu'a apaukosa hu'a vayateka kuma'apileti mopafi naku naku hu'a ani vaya o'mai koteka u'a hokote'a va'yi nehae. ³⁴ Hokote'a u'a va'yi hakeno Yisasi'a lipi kalefati hatilavino mi'ko ali'a atalu hu'naya vaya'aina apa'keteno kalaki aine'apateno inake huno akesa afi'ne “Ma vayana sipi sipi ana'aukana kava nehaya'maki yakaipate ve'ka o'mai'ne.” huteno ani yafe kalaki aine'apateno fate fate ke hapa'nepaiye. ³⁵⁻³⁶ Hapa'nepaikeno yake lavino falekefe nehike'a akaeya ke ne'afea

vaya'moki e'a Yisasife inake hu'a nehae “Ma koteka vaya o'mai ko hane'nea yafe yake lavino falekefe neheanake'ka mi'ko vaya'yaka hupatesanake'a u'a alu vaya'ai hoyafati'ae nopati'ae nesaya ne'ya'api miya hisae.” hu'a nehae. ³⁷ Nehaya'maki Yisasi'a inake huno hapa'nepaiye “Lapa'kaeya lapa'kaitapike ne'yana apameo.” huno hike'a akaeyafe inake hu'a nehae “Mako ve'kamo'a naya aole vaya'ai apaiya apaya alea afina (200 afina) ali'ya aliteno miya alino ani miyateti ma akufa vaya'moki nesaya ne'yana miya ohinine. Lakaeya ne'ya miya faiteta apamisune hunake'kae nehape?” hu'a afine'kae. ³⁸ Nehakeno Yisasi'a inake nehe “Na'maki maya hane'nifi utapa akekeo.” huno hike'a u'a akete'a “Naya mako kaya mayaki aole fayanaki huno hane'ne.” hu'a nehae.

³⁹ Nehakeno mi'ko vaya'aife “Alitapa anupa hupate hupate hutapa hafepale apateke'a maiyo.” nehe. ⁴⁰ Nehike'a naya mako kaya hano hea teni'a vaya (50 vayana) ali'a anupa hu'a maite maite hu'nake'a mako kaya naya hano hea vaya'ai apaiya apaya alea vaya (100 vaya) ali'a anupa hu'a maite maite hu'nae. ⁴¹ Mai'nakeno Yisasi'a naya mako kaya maya'ae aole faya'ae ali'nenoko'ku'nateka ne'akeno Anumaya Kotiteka huno amuse huteno maya a'kaya heno akaeya ke ne'afea vaya apamike'a ali'u'e'a hu'a vaya'yaka apami'nae. Aole faya'ae ani kava huno mi'ko vaya'moki nesaya yafe fa'ko huno ne'apame. ⁴²⁻⁴³ Apamike'a mi'ko'amoki ne'a apamu hutake'a mako neke'a atalaya maya'ae faya'mo atupa atapa'ae ali'a anupa hu'a kupi

aiyateka naiyalekati aole alea kupi (12 kupi) aikeno havaite'ne. ⁴⁴ Ani ne'ya ne'naya vayana vema'ake faefu tauseni (5,000) veyakamoki ne'nae.

Yisasi'a li avoyale u'ne.

⁴⁵ Makale'a Yisasi'a akaeya ke ne'afea vaya'aife inake hu'ne “Nakaeya nataletapa hokotetapa lipi kalefi haitapa ala li kotu la'ka hetapa Petesaita kumate visake'na nakaeya ma vaya'yaka hupatesuke'a visae.” nehe. ⁴⁶ “Veo.” huno hupateke'a utakeno Yisasi'a akai'ake avimapi haino Anumayamoteka afikekefe hai'ne. ⁴⁷ Yake lavino falekeno une avame li kotu'mo folakapi ne'vakeno Yisasi'a akai'ake mopaleka mai'ne. ⁴⁸ Mai'nenno akeana lo'kiya yasimo'a eno lipi kalemona ano atufatalekeno yosaleti lina amaki'naya'maki ani lipi kale no've. O'u'nikeno koti avameteka Yisasi'a li avoyale aiya ame ame lipi kale hane'neateka eno apa'kasekefe nehe. ⁴⁹⁻⁵⁰ Apa'kaseno ukefe nehike'a akaeya li avoyale aiya ame ame ne'eke'a ne'ake'a “Afe kano ne'e.” nehu'a lusiya hu'a koli hute'a “Avo avo.” hu'a kalafa ka'nae. Koli nehakeno makale'a Yisasi'a inake huno hapapai'ne “Koli ohutapa lapaipamo'a lo'kiya vaineketapa maiyo. Mamona nakaeya'ke ne'oe.” huno hapapai'ne. ⁵¹ Hapa'nepaino Yisasi'a lipi kalefi haino apa'kaeya'ae ne'maikeno yasimo'a laka neke'a lusiya hu'a apamo'yo ne'aiye. ⁵² Yisasi'a lo'kiya'aleti ne'ya apami'nea yafe apa'ku'amo'a yafa'kana huno lo'kiya apa'ku apa'kesa hane'nea yafe aepa'a afi'a alakepa ohu'a apamo'yo ne'aiye.

Yisasi'a Kenesaleti koteka lusi kali vaya alino kanale hupate'ne.

⁵³ Ani li kotuna la'ka he'a Kenesaleti aupalika u'a lipi kale nofiteti a'a atafa humale'nae.

⁵⁴ Ani lipi kale atale'a nelavike'a ani kumate vaya'moki makale Yisasina ake'a aeto hu'nae.

⁵⁵ Ake'a aeto nehu'a ani koteka hane'nea kumatena makale kali vaya apavale'a ekefe note note naku naku hu'a u'nake'a mi'ko vaya'moki “Yisasi'a eno mai'ne.” haya ke afite'a kali vaya'yaka apavale'a sifanafi apatete'a Yisasite ali'a ete ete hu'nae. ⁵⁶ Mi'ko aise kumate'ae ala kumate'ae mi'ko aupalika Yisasi'a uno va'yi hike'a lusi kali vaya'ke'ya apavale'a e'a kuma folakapi apatake'a ani kali vaya'moki ala kefati Yisasife inake hae “Lakaeya lataleketa kena'kamo atupa'ale ame'ko ne'alisunakeno kaliti hano hise.” hu'a nehae. Hute'a mi'ko ani kali vaya'moki Yisasi kenale ame'ko ne'alikeno kali'api hano huno eteno apa'kufamo'a kanale hu'nae.

7

Anumaya Koti ke male male'nea kemo'a laki-nakomoki ke akase'ne.

¹ Ani afina mako Falasi mono ke ne'afea vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae Yelusalemuti Yisasite e'a ali'a atalu hae. ² Ali'a atalu hu'ne'a akayana mako Yisasi ke ne'afea vaya'moki apaya sese ohu'a ne'ya ne'nake'a apa'ke'nae. ³ Falasi mono ke ne'afea vaya'moki'ae mi'ko Yuta vaya'moki'ae apa'kinakomoki'ae nehaya kava a'kame male'a apaya sese ohu'a ne'ya no'naki apaya'ke sese hute'a ne'ya nete

nete hu'nayane. ⁴ Situateka uke'a e'aena li ofalesayana ne'yana o'nekaya'maki li falakeno apa'kufamo'a kanale huteke'ae'ke ne'ya ne'nae. Ani akufa kava'ake o'male'nea'maki a'ke'ainaka vaya'moki ke male male'naya ke ali'a lo'kiya vai'a ali'naya yafe masu'ae yape'ae samo'ae mi'ko ya'api sese nehae. ⁵ Falasi mono ke ne'afea vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae e'a Yisasife inake hu'a nehae “Na'ya hike'a kakaeya ke ne'afea vaya'moki lakinakomoki nehaya kava ali'a ataka'a ne'ya nekefe apaya sese nohae?” hu'a afine'kae. ⁶ Afine'kakeno Yisasi'a anona'a ke'apile inake he “Lapa'kaeya lapame aole vaya mai'nae. Aisaiya'a Anumaya Koti aune ve'kamo'a lapa'kaeyafe lamake huno Anumaya Koti avopi inake huno hu'neane

Ani nofi vaya'moki ameka apavayaleti'ke nakaeya naki ali'a asaka nehaya'maki apaipa'amo'a alu'ale hane'nike'a ani kava nehae. ⁷ Ani vaya'moki apavayafati hu'naya ke inake nehae ‘Ani ke Anumaya Koti ke hane'niki a'kame maleo.’ hu'a nehaya'maki inani akufa kava hu'a naki ali'a asaka nehaya kavana afa kava mai'a nehae huno ka-male'neane.

⁸ Anumaya Koti ke male male'nea ke ne'ataletapa vaya'moki nehaya ke a'kame male'nae.”

⁹ Apa'kaeyafe inake nehe “Lapa'kaitapi lapa'kinakomoki kavafe a'kame male'naya yafe Anumaya Koti ke male male'nea ke ako atale'nae.

¹⁰ Mosese'a Anumaya Koti avopi inake huno hu'neane

‘Lapa'kaeya ita afotapimoki apa'ki alitapa asaka nehutapa ke'api afitapa a'kame

ne'maletapa vekano'kano huo'apateo.
Mako ve'kamoka ita afo'kamokani hu'ka
haviya hunatesanana falikane.' huno
hu'neane.

11-12 Hu'nea'maki lapa'kaeya inake hutapa nehae
mako ve'kamo'a ita afo'amokani hana'maesea
miya hane'nisea'maki ita afo'amokanife
'Hana'o'maesoe.' nehuno 'Ani miyana
Anumaya Kotina amisoa ya male'noe.' hiseana
ita afo'amokani mako'ae hana'o'maeseana
lapa'kaeya 'Kanalene.' hutapa nehae. ¹³ Ani
ke nehaya kava'mo'a 'Lapa'kinakomoki kavana
heo.' hutapa a'kame male'naya yafe Anumaya
Koti kemo'a afa ya'kana nehe nehutapa mi'ko ani
akufa kava nehae." hu'ne.

Vaya'moki apaipafi honi'ya'ake nehea yane.

¹⁴ Yisasi'a mani ke huteno nesu vaya akaeyate
esaya yafe ke hike'a akeno apa'kaeyafe inake
huno hapapai'ne "Lapa'kaeya nakaeya ke
afitapa alakepa hutapa afeo. ¹⁵ Ne'ya nesaya
ne'ya'mo'a lapavayafati laviseana lapa'ku alino
honi'ya ofaikea'maki lapa'ku'ainakati hatilavisea
ya'mo'ke lapa'ku'a alino ho'niya'ake huke.
¹⁶ Lapa'kesa hanesea'mokitapa ani ke afeo."
hu'ne.

¹⁷ Huteno ne'apataleno nopaka hai'nike'a
akaeya ke ne'afea anaka'moki Yisasife inake
hu'a hae "Kakaeya mani avoya kemo aepa'a
huketa afino." hu'a hu'nae. ¹⁸ Hakeno Yisasi'a
apa'kaeyafe inake hu'ne "Lapa'kaeya'aeti afita
ha oletapa anekinakike hu'nafe? Mi'ko yana
lapavayalekati laviseana lapa'ku alino honi'ya
ofaike. ¹⁹ Lapavayafi naya ne'ya'mo'a lapaipa

lapa'kesafi no'vifa lapa'kupafi'ke laviteno henaka'a aifa lakeno afa ya'kana nehe.” huno nehe. Mani ke nehea kemo'a mi'ko ne'yama'a afa'a nesaya ya hane'ne huno'ae hu'ne. ²⁰ Inake nehe “Mako lapa'ku'ainakati haineno fole aiya ya'mo'ke lapa'ku'a alino honi'ya'ake nelahapaiye. ²¹⁻²² Vaya'mokita laku lakesafati va'yi nehea yana ma akufa ya alino fole ne'aiye havi aipa akesa afi ya'ae a'ne a'mafa'nele kumai kava hu ya'ae kumaya'ya hu ya'ae vaya apamaki'a fali kava'ae alu ve'kamo ana avayu hu ya'ae alu ve'kamo yafe akeno ha'ye hu ya'ae hao'otake kava'ae ake'atike ke nehuno kumaya'ya hu ya'ae ake'a hapa'ye nehu'a kumai nehaya ya'ae vayafe afi'a haviya hupatesaya ya'ae vaya'aife kamuke hapau ya'ae lakufa alita hai ya'ae aneki naki hu ya'ae lapa'kupati haineno fole ne'aiye. ²³ Mi'ko ani hao'otake kava haya kavana apa'ku'ainakati va'yi nehea yafenakeno lapa'ku'a alino honi'ya'ake nelahapaiye.” hu'ne.

Alu kote a'mo'a Yisasina aipa ami'ne.

²⁴ Yisasi'a ne'maiya kumana ataleno Taiya kuma'mo aupalika uno akai'ake mai'neni “Vaya'moki o'nakesae.” huno mako nopi haino mai'nea'maki vaya'moki ako ake'nae. ²⁵ Akete'a makalema'a mako a'mo'a Sata afe'mo'a a'mafa'ne'amo aipafi mai'nikeno “Yisasi mai'ne.” haya avake afiteno eno aiyafi ale'ya nefaiye. ²⁶ Ani ana Isaleli nofi a o'mai'niki Kali'ki ake ne'aiya ana Finisia nofi a'mo'a Silia koteka anakeno a'mafa'ne'amo aipafi mai'nea Sata afe alino atalese huno'ae ke huno afike afike nehe.

27 Afine'kekeno Yisasi'a akaeyafe inake nehe “Mafa'nemoki hokote'a ne'yana nesae. Mafa'ne'ai ne'yana hapafale'a kalayaka apamisayana haviya huke nakaeya Isaleli nofi vaya apatale'na alu vaya apaya hisoana kanale ohuke.” nehe. 28 Nehikeno ani a'mo'a inake nehe “Anumaya'nimoka lamake nehana'maki mafa'nemoki ne'nake'a ani kalayakamoki alilavea atupa'ake ne'nae. Kakaeya ani kava hu'ka nakaeya Isaleli a o'mai'noa'maki aise'a naya ho.” nehe. 29 Nehikeno Yisasi'a akaeyafe inake huno ha'nepaiye “Ke'ka ako hanake'na afuki no'kaleka uvo. Sata afe'mo'a a'mafe'ne'kamo aipafati ako atale'ne.” huno hu'ne. 30 Hikeno no'aleka uno akeana Sata afe'mo'a a'mafa'ne'a ako ataleno u'nikeno hipale kanale'ya huno havano mai'nikeno ita'amo'a ake'ne.

Yisasi'a mako akesa a'kanikeno mai'nea ve'kamo akesa'ae avaya'ae alino kanale hute'ne.

31 Yisasi'a Taiya koteka ataleno aino yahae huno Saitoni kuma akaseno eno naya aole no kumana hane'nea kumana akaseno Kalili li aki'naleka uno va'yi hu'ne. 32 Uno va'yi hike'a vaya'yakamoki mako akesa a'kanikeno mai'nea ve'ka Yisasite avale'a vakeno ani akesa a'kanikeno mai'nea ve'ka avenafu'namo'a kana hikeno ke huno alakepa nohike'a inake hu'a nehae “Akufale kaya maletto” hu'a afine'kae. 33 Afine'kakeno Yisasi'a ani ve'ka avaleteno vaya'yaka apataleno alu'ale u'ana ana'kai'anike mai'ne'ana aya avoyaleti akesafi vaiteno avaitu'na heteno ayana avenafu'nale male'ne. 34 Maleteno hanafaka aulu neheno lo'kiya haimu alino nehaino “Ve hae.” huno huteno akaeyafe akai'a kefati inake

huno nehe “Efata.” nehe. Lakaeya kefatina “Kakesa halo aino.” huno'ae nehe. ³⁵ Nehikeno akesa halo aikeno avenafu'namo'a uno no'ale maitekono kanale'ya huno ke nehe. ³⁶ Ke nehikeno Yisasi'a inake nehe “Mako vaya'aina mani yafe hapa'opaiyo.” huno hu'nea'maki he'e nehu'a hapapaikeno mako'ae lo'kiya vaino “Inake oheo.” huno hu'nea'maki ani vaya'moki ani ke hu'a imafi mafi nehu'a mi'ko vaya'ai apa'kesale hulitata hu'nae. ³⁷ Hake'a afi'naya vaya'moki lusi apamo'yo ne'ai'a inake hu'a nehae “Mi'ko alea ali'ya'mo'a kanale kanale'ke nehe. Apa'kesa a'kani'nea vayana aya malepateke'a ne'afe. Apa'ke no'aiya vayana ‘Lapa'ke aiyo.’ hike'a ke'api halate ete'a kanale'ya hu'a apa'ke ne'aiye.” hu'a nehae.

8

Yisasi'a o'afunama'a vaya fo tauseni vaya ne'ya apami'ne.

¹⁻² Mako afina lusi vaya'moki Yisasite ali'a atalu hu'nakeno apa'keana ne'ya o'malekeno Yisasi'a akaeya ke ne'afea anakafe ke hike'a akaeyate akeno inake he “Mi'ko vaya'moki aole'ae mako'ae afina nakaeya'ae maikeno ne'ya'api o'male'nea yafe ani vaya'aife nakaeya nahau hune'apatoe. ³ Mako vaya yatala kotekati e'nayanake'na haviku apatalesuke'a kateka ne'visakeno apa'katesike'a apaune'ka'ka ai yafe o'nahaiye.” huno hapapai'ne. ⁴ Hapapaik'e'a akaeya ke ne'afea anaka'amoki inake hu'a hapai'nae “Mani koteka vaya o'mai kotekaketa hanateti maya alita ani vayana apamisune?”

hu'a afine'kae. ⁵ Afine'kakeno Yisasi'a halate inake huno apafike “Lapa'kaeya na'maki maya male'nae?” huno hike'a inake hae “Lakaeya laya mako kayati aole alea maya'ake (7 maya'ake) hane'ne.” hu'a hapai'nae.

⁶ Hapaikeno Yisasi'a mi'ko vaya'aife “Mopale maiyo.” huno hapapaike'a mopale mai'nakeno Yisasi'a ani laya mako kaya hano huno laya mako kayati aole alea maya alino Anumayamoteka amuse huno ke huno afikeno kofa hute hute huteno akaeya ke ne'afea anaka'a apamike'a mi'ko vaya'aina ali'a apamite apamite hu'nae. ⁷ Mako aise faya hane'nikeno Yisasi'a Anumayamoteka ke huno faya'ae amuse huteteno “Alitapa apamite apamite heo.” huno hike'a vaya apami'nae. ⁸ Apamike'a mi'ko vayana nakeno apamu hike'a atalaya maya atupayaka ali'a atalu hute'a naya mako kayati aole uno alea kupi (7 kupi) ai'a havaite'nae. ⁹ Ani vaya'moki ne'ya ne'naya vayana o'afunama'a vayana fo tauseni vaya'moki (4,000 vaya'moki) netakeno Yisasi'a hupateke'a u'nae. ¹⁰ Utakeno Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'ae lipi kalefi hai'a asaka hune'mai'a Talamanuta kumate u'nae.

“O'ake'nona avame lo'kiya yana huketa akeno.” hu'a hu'nae.

¹¹ Falasi mono ke ne'afea vaya'moki Yisasite e'a akaeya'ae ke ne'vai'a a'a avataka hisaya yafe inake hae “Kakaeya ko'ku'napakati o'ake'nona avame hu lo'kiya yana laveliketa akeno.” nehae. ¹² Nehakeno Yisasi'a kosale haekeno lo'kiya haimu ne'aino inake nehe “Na'ya hike'a meni kanafi mai'naya vaya'moki lo'kiya avame hu ya

hisoa yafe nafine'kae? Lamake lahapapaikuki afeo meni kanafi mai'naya vaya'aina lo'kiya avame hu ya hu'na apave olikoe.” nehe. ¹³ Huteno ne'apataleno eteno lipi kalefi haino li kotu'mo umakaya falika u'ne.

Yisasi'a kai hame'ya maya halekisea yafe avoya ke hu'ne.

¹⁴ Yisasi ke ne'afea vaya'amoki li'kotuna la'ka he'a ne'vaya'maki apake'kanike'a mi'ko kai hame'ya maya o'ali'a mako'ke kai hame'ya'ake ali'a ne'vae. ¹⁵ Ali'a ne'vakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne “Falasi mono ke ne'afea vaya'ae Heloti'ae apaipafi hane'nea ya ake'a alakepa ohu'ne'a ameka apavayaleti apa'ke'atike haya yana kai hame'ya'mo hale ne'kea au'ava kava huno halekino ala hea kava nehea yafe lapa'kaeya maitapa halove hu'netapao.” huno apaumomo ne'male. ¹⁶ Nehike'a ani vaya'moki apa'kai'api huke afike nehu'a inake hae “Lakaeya kai hame'ya maya o'alita e'nona yafe nehe.” hu'a apa'kai'api ani ke nehae. ¹⁷ Nehaya'maki Yisasi'a ani vaya'moki haya ke ako afiteno apa'kaeyafe inake he “Na'ya hiketapa 'Ne'yati alita o'me'none.’ hutapa lapa'kaitapi huke afike nehae. Lapa'kesa afitapa alakepa hutapa o'afi'nafe? Lapaipamo'a a'kanile'niketapa o'afi'nafe? ¹⁸⁻¹⁹ Lapaulaka hane'nea'maki aketapa alakepa ohu'nafe? Lapa'kesa hane'nea'maki afitapa alakepa ohu'nafe? Laya mako kaya maya ali'na kofa hu'na faefu tauseni (5,000) vaya'aipi apami'noa yafe ako lapake'kani'niketapa o'afi'nafe? Atupatapa'a alitapa aikeno na'maki kupi havaite'ne?” huno

apafine'keke'a “Layatala'a hano huno laiyalekati aole alea kupine (12 kupine).” hu'a ha'nepaiye. ²⁰ Ha'nepaikeno inake nehe “Mako nayatekati aole maya ali'na kofa hu'na fo tauseni (4,000) vava apamitoketapa atupatapa'a alitapa aikeno na'maki kupi havaite'ne?” huno apafine'keke'a “Laya mako kaya hano huteno laya mako kayati aole.” hu'a ha'nepaiye. ²¹ Ha'nepaikeno apa'kaeyafe inake nehe “Lapa'kaeya lapa'kesa no'afitapae nehafe?” huno apafine'ke.

Yisasi'a mako aulaka apo ka'nea ve'ka alino kanale hute'ne.

²² Petesaita kumate va'yi nehake'a vava'moki mako aulaka apo ka'nea ve'ka avale'a Yisasite ne'e'a inake nehae “Amuse'ka nehunaki kaya akufale malekeno aulaka kanale hino.” nehae. ²³ Nehakeno Yisasi'a aulaka apo ka'nea ve'ka ayate aliteno ma'aileka avaleno lavino ate'nenno aulakale avaitu'na neheno ayana ne'maleno inake huno afine'ke “Mako ya ne'akapi no'akane?” ²⁴ Afikekeno akeno asaka huno ake'nenno inake nehe “Vava ne'apa'koa'maki mako yosakana hu'a u'e'a nehae.” hu'ne. ²⁵ Hikenno Yisasi'a mako'ae ani kava huno ayana aulakale maletetekenno aulakamo'a kanale hikenno aulu heno akeana aulakamo'a halai hikenno mi'ko yana akeno alakepa huno ake'ne. ²⁶ Akeno alakepa hutekenno Yisasi'a ani ve'kae “Ma kumate o'u'ka no'kalekake uvo.” hute'ne.

Yisasife Pita'a huno fole aino “Anumaya Koti lakufa alino katiseafe hute'nea ve'ka mai'ne.” hu'ne.

27 Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'ae Sisalia Filipai aupalika hane'nea kumate ukefe kateka ne'u'a apa'kaeyafe inake huno apafine'ke “Vaya'moki nakaeyafe nala'a mai'ne nehae.” huno apafine'ke. 28 Apafine'keke'a ke anona'ale inake nehae “Mako vaya'moki kakaeyafe ‘Yoni'a li fale ne'apatea ve'ka mai'ne.’ hu'a hake'a mako vaya'moki ‘Iaiya'a mai'ne.’ hu'a hake'a mako vaya'moki ‘Anumaya Koti aune ve'ka mai'ne.’ hu'a nehae.” hu'a ha'nepaiye. 29 Ha'nepaikeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake huno apafine'ke “Lapa'kaeya nakaeyafe nalaka mai'nane hutapa nehae?” huno apafikekeno Pita'a ke anona'alena akaeyafe inake nehe “Kakaeya Kalaisika Anumaya Koti lakufa alino katiseafe hukate'nea ve'ka mai'nane.” huno nehe. 30 Nehikeno Yisasi'a apa'kaeyafe apaumomo ne'maleno inake huno hapapaiye “Lapa'kaeya nakaeyafe ‘Kalaisi'a Anumaya Koti lakufa alino katiseafe hute'nea ve'ka ma mai'ne.’ hutapa mako vaya hapa'opaiyo.” huno hu'ne.

Yisasi'a “Fali'nisoapati ete'na hetikoe.” hu'ne.

31 Ani afina Yisasi'a aepa heno henaka'a akai'a akufale fole aisea yafe akaeya ke ne'afea anaka'aife inake huno hapapaiye “Nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka ala ala vaya'ae mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae apa'kame'ya namite'a lusi nakafu kisea kava hunatete'a nahaesake'na falikoe. Falitesuke'a kelifi kinate'nisake'na aole'ae mako'ae kana fali'nisoapati ete'na hetikoe.” hu'ne. 32 Yisasi'a ani ke alaki huno fole aino hapapaike'a Pita'a Yisasina

mako aki'naleka avalenuno Yisasife inake he “O'nahaiya ke nehane.” huno ke ama'ki'ne. ³³ Ke ne'ama'kikeno Yisasi'a maino afeleno akaeya ke ne'afea anaka'a ne'apa'keno Pitafe inake huno ke ama'ki'ne “Sataka e'ka na'kamelaka uvo. Kakaeya Anumaya Koti nehaiya aku akesale a'kame no'malapa vaya'moki ne'afea akufa kaku kakesa ne'afine.” huno nehe.

Yisasi a'kame visaya yafe hu'ne.

³⁴ Ani ke huteno ali'a atalu hu'naya vaya'ae akaeya ke ne'afea anaka'ae ke hike'a akeno inake huno hapapaiye “Mako ve'kamo'a nakaeyafe afiteno na'kame malesuno'aena akai'a akufae akesa o'afino nakaeya nakafu kisike'na falisoa kava hisea akesa afiteno yofo yosa'a amete amete aki'nale kofi'nenon na'kame eno. ³⁵ Mako vaya'moki apavamu hanesike'a kanale mai ya'api atafa hu'a alaki huli'a maisayana ani apavamu'api fanane hu'kea'maki mako vaya'moki nakaeyafe hu'a nakaeya kanale ke'ni'a hapapaisaya yafe kanale mai ya'ae apavamu'ae atalesayana ani kanale mai yana alaki alino katipatesike'a akola maikae. ³⁶ Inaki mako vaya'mokitapa lapavamu alitapa mai yafe lapa'kesa o'afitapa ma mopafi mi'ko yafe'ke lusiya huno lahapaisiketapa ne'alisayateti falisayana ani afeno ya'mo'a hana ya huno lapaya huno mai yana lapamike? ³⁷ Faliteno'aena ani ve'kamo'a hana akufa miya alinuno'a maike maike huno mai avamuna miya heno alike? He'e akola falino fanane hu'keanakeno akola maike maike hisea avamu'a eteno o'alike. ³⁸ O'alikea'maki mako vaya'moki meni afina hao'otake kava nehaya vaya'ae

Anumaya Koti ke atalete'a alu kate ne'vaya vaya'ai folakapi mai'ne'a nakaeya ke hapapai yafe apavuya nehisaya vaya'aina nakaeya'ae ani kava hu'na henaka'a ko'ku'napi fate akufa kayo kayo vaya'ae Afo'nimo ano hale lo'kiya himamu ya'afi ne'e'na ani vaya'ai apa'ki ae yafe navuya hupatete'na Afo'nimo aulakalena a'na fole o'aikoe.” huno hapapai'ne.

9

¹ Yisasi'a apa'kaeyafe inake nehe “Lamake hu'na lahapa'nepauve male mai'naya vayapati mako vayama'a ofali'a mai'nisakeno Anumaya Koti'a ala lo'kiya'aleti kava ya alisiketapa aketetapa henaka'a falikae.” nehe

Yisasi akufamo'a aino yahae huno alu kava hike'a ake'nae.

² Yisasi'a aole'ae aole'ae aole'ae kana (6 kana) maiteno Pita'ae Yemisi'ae Yoni'ae apavaleteno mako hanafi hai'nea avimapi haite'a ani avimapi apa'kai'apike mai'ne'a akayana apaulakale Yisasi akufamo'a aino yahae huno fate kava hu'ne.

³ Akufale huli'nea ku'kena'amo'a efe'ake nehuno alave alave hu'ne. Mako ma mopafi ve'kamo'a Yisasi kenamo hu'nea kava huno kena'a sese huno ani efe'ake kenakana ohinine. ⁴ Ani alave alave nehike'a ake'a mai'nakeno aole ve'kala a'ke'ainaka fali'na'a ve'kala Ilayia'ae

Mosese'ae fole ai'ana Yisasi'ae kake nehake'a apa'ke'nae. ⁵ Kake hu'a mai'nakeno Pita'a Yisasife inake nehe “Kakaeya ali'ka laya nehana Nena lakaeya male mai'nonana kanale nehe. Lakaeya kateka nona aole'ae mako'ae no kilapatesune. Kakaeya nonaki Mosese nonaki Ilayia nonaki

huta kilapatesunakeno hanese.” nehe. ⁶ Akete'a lusiya hu'a koli nehaya yafe Pita'a “Hana akufa ke hapaisoe?” akesa afiteno ani ke nehe. ⁷ Ani ke ha'nepaikeno mako hiya'mo'a eno aino ati'kapate'nikeno ani hiyapakati mako ke hu'nea kemo'a inake nehe “Mani ve'ka nakai'ni mafa'nekeno lusiya huno nahau nayamopafati ne'nahaiya mafa'ne mai'neanaki kanale'ya hutapa ke'a afeo.” huno ake aino hapapai'ne. ⁸ Hapapaiteke'a makalema'a apaulaka ake'a afa ya hute'a akayana Yisasi'a mako vaya'ae o'mai'nifaka akai'ake mai'ne.

Yisasi'a Iliya avake hapapai'ne

⁹ Ani avima atale'a nelavi'a Yisasi'a apaumomo maleno inake huno hapapai'ne “Lapa'kaeya meni ne'akaya yana mako ve'ka alaki ha'opai'nisake'na ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka fali'nisoapati hetisoa afina ani ke hutapa fole aitapa hapapaikae.” nehe. ¹⁰ Nehike'a ani ke a'kame male'a hapa'opai'naya'maki apa'kai'apike mai'ne'a “Fali'nisoapati hetikoe.” huno hea ke aepa'a o'afi'ne'a apa'kesa lapa aite'a “Na akufa kemofe mani ke hu'ne?” hute'a lusiya hu'a apa'kesa kahau ne'ae. ¹¹ Apa'kesa kahau ate'a Yisasife inake hu'a afine'kae “Na'ya hike'a mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'moki Iliya'a hokoteno etesikeno Anumaya Koti'a hutesikeno lakufa alino katisea nena henaka ekaiye hu'a nehae?” hu'a afine'kae. ¹² Afine'kakeno Yisasi'a inake huno hapa'nepaiye “He lamake Iliya'a hokoteno e'neni mi'ko yana eteno alino alakepa huno kate kate huno hokoteno hane'nea kava hu'kea'maki nakaeyafe Anumaya Koti avopi

inake hu'a kamale'nayane 'Ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea mafa'ne ali'a haviya hunatesake'na nakufa nakafu kisike'a apa'kame'ya namikae.' hu'a nakaeyafe hu'nayane. ¹³ Lahapa'nepauve Ilaiya'a ako e'nike'a Anumaya Koti avopi kamale'naya kate male'a mi'ko vaya'moki apa'kai'api afea apa'ku apa'kesa afea kava'ke hute'a mi'ko aki'ae aka'ae hao'otake kava'ke hute'nae." hu'ne.

Yisasi'a mako mafa'nemo aipafati Sata afe alino atale'ne.

¹⁴ Ani avimapati lavite'a mako akaeya ke ne'afea anaka'aina apa'keana lusi vaya'moki apa'kaeyate e'a anupa hu'a mai'nae. Mako mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae e'a mai'ne'a ani Yisasi ke ne'afea anaka'ae ne'o'ne ke nehatake'a ke ne'vaiye. ¹⁵ Ke ne'vaike'a anile mai'naya vaya'moki Yisasina akete'a makalema'a lusi amuse nehu'a naku naku hu'a akaeyateka aya'ya'moki ali'a falu fala hune'atae. ¹⁶ Ali'a falu fala hutetakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake huno apafine'ke "Lapa'kaeya na yafe ne'o'ne ke nehataketapa ke ne'vaiye?" ¹⁷ Apafikekeno mako ani vaya'aipi mai'nea ve'kamo'a inake nehe "Vae ali'ka apaya nehana Nena Sata afe'mo'a mafa'ne'nimo aipafi mai'nenno liko'a alino a'kanilekeno ake no'aiya yafe kakaeyateka avale'na ne'oe. ¹⁸ Mi'ko afina ani Sata afe'mo'a lusiya huno atafa huno alaki hu'nenno asakauno mopafi yaka hune'atalekeno yave yave avaitu'namo'a avayafati selu selu nehikeno ave kume ne'kaneno aiya aya a'kenele. Ani yafe kakaeya ke ne'afea vaya'aiteka ali'a kanale

hutesaya yafe avale'na e'noa'maki ani Sata afe ali'a atalesaya lo'kiya'api o'male'ne.” nehe.

¹⁹ Nehikeno Yisasi'a ani ke afiteno inake nehe “Hae lapa'kaeya meni kanale mai'naya vaya'mokitapa nakaeyafe afitapa lapaipafi no'malayana nakaeya na'maki afina lapa'kaeya'ae mai'noanaketapa afikae? No'afea yafe alaka ne'nahaeye. Na'maki afina lapa'kaeyafe lapa'keva hisoe? Ani mafa'ne male avaletapa eo.” nehe. ²⁰ Hike'a ani mafa'ne avale'a akeno ani Sata afe'mo'a Yisasina ne'akeno lusiya huno aiya aya'mo'a yamo yamo nehuno makalema'a ani mafa'ne asaka huno yaka hutalekeno ani mafanemo avayafati avaitu'namo'a selu selu nehikeno havano helave helave uneno nehuno kase kase ne'aiye.

²¹ Ina kava nehikeno Yisasi'a afo'amofe inake huno afine'ke “Na'maki afina mafa'ne'ka mani akufa ya nehaiye?” huno afine'kekeno afo'amo'a inake he “Hae aise mafa'neto mai'nikeno mani kava aepa heno hau'neane. ²² Mi'ko afina ani Sata afe'mo'a asaka huteno yaka hune'ataleno atafi asaka huno faine'ateno lipi'ae asaka huno yaka nehikeno falisea akufa kava nehike'na kakaeyate avale'na ne'oki kakaeya afa'a ali'ka kanale hutesana lo'kiya'ka hane'niseana kahau hula'ate'ka la'aya ho.” nehe. ²³ Nehikeno Yisasi'a akaeyafe inake nehe “Na'ya hike'ka nakaeyafe 'Ali'ka kanale hutesana lo'kiya'ka hane'nife? hu'ka nafine'kane? Nakaeyafe afino aipafi male'nea kanomo'a mi'ko fate fate ya'ko'ae kanale huke.” huno ha'nepaiye. ²⁴ Ha'nepaikeno makale'a ani mafa'nemo afo'amo'a inake nehe “He nakaeya kakaeyafe afi'na naipafi

ne'maloa'maki kakaeyafe afi'na naipafi male ya'nimo'a aupa hu'niki kakaeya naya nehu'ka name'atiti hu ya'ni'a ali'ka lo'kiya vainato.” hu'ne. ²⁵ Hikeno Yisasi'a akeana lusi vaya ete ete hu'a anupa hakeno Yisasi'a ani Sata afefe lo'kiya ke huno inake hu'ne “Kakaeya avaya'ae akesa'ae ali'ka a'kani'nana afena nakaeya ke nehuki mani mafa'ne atale'ka kaune he'ka uvo. Ute'ka visanatekati ete'ka mako'ae o'meno.” huno hute'ne. ²⁶ Nehikeno ani Sata afe'mo'a ala kefati kalafa ne'kano ani mafa'ne asaka huno ne'ataleno lusiya huno aike amakike hune'ateno ani mafa'ne ataleno u'ne. Utekeno ani mafa'ne alaki fali'neke'kana kava huno maike'a lusi vaya'moki “Mafa'ne alaki fali'ne.” hu'a nehae. ²⁷ Nehakeno Yisasi'a ani mafa'nemo ayate atafau'nenno alino hetitekeno heti'ne.

²⁸ Hetitekeno Yisasi'a nopaka haino mai'nike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki apa'kai'apike mai'ne'a inake hu'a afine'kae “Lakaeya na'ya hiketa ani mafa'nemo aipafati Sata afe alita atalesuna lo'kiyati o'male'ne?” hu'a afine'kae. ²⁹ Afine'kakeno Yisasi'a inake huno hapa'nepaiye “Mani akufa Sata afe alu yateti alitapa o'atalekafa Anumaya Kotiteka afikesaya ya'mo'ke alino atalekaiye.” hu'ne.

³⁰⁻³¹ Ani kuma atale'a Kalili koteka u'e'a nehu'a akaeya ke ne'afea anaka'a alino apaya hukefe vaya'moki inaleka mai'ne hu'a afisaya yafe ohaikeno sa'ko hu'a fala'ki'a ne'vakeno Yisasi'a inake huno alino apaya nehe “Ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea mafa'ne nakaeya navale'a vaya'moki apayapi natesake'a natafa hute'a nahaesake'na falikoe.

Falisuke'a kinate'nisake'na aole'ae mako'ae kana maine'male'na ete'na hetikoe.” hu'ne.
³² Hu'nea'maki ani kemo aepa'a afi'a ha ole'a ke hu'a afikekefe hu'naya'maki koli hute'a afio'ke'nae.

Hana akufa kanomo'a ala ve'ka mai'ne?

³³ Kapaneamu kumate e'a va'yi nehu'a Yisasi'a nopi haino mai'nenono akaeya ke ne'afea anaka'aife inake huno apafine'ke “Lapa'kaeya kateka ne'etapa na akufa ke hume e'nae?”

³⁴ Apafine'kea'maki apa'kaeya kateka ne'e'a “Lakaeyapatina nakaeya alama'a'api mai'nofi nala'a ala ve'kati mai'ne?” hu'a kateka hume e'naya yafe Yisasi'a apafine'kea'maki apavaya a'a a'kanile'a mai'ne'a ke ohu'a mai'nae. ³⁵ Ke ohu'a mai'nakeno Yisasi'a faitopale mai'nenono aiyalekati aole alea anaka'ae inake nehe “Eke'na lahapapaino.” hika'akaeyate akeno make nehe “Mako ve'kamo'a ala huno hokote kava ve'ka maisoe huno'aena mi'ko vaya'ai apa'kamelaka mai'nenono kayo kayo huno apamisea kano maiseana hokote kava ve'ka maike.” nehe.

³⁶⁻³⁷ Mako aise mafa'ne avaleno folaka'apifi ateteno ayapi anu'ki'nenono inake nehe “Mako ve'kamo'a nakaeyafe afi'nenono'aena ma akufa aise mafa'neto avaleno kanale huteseana nakaeya'ae alino kanale hunate'ne. Inaki nakaeya alino kanale hune'natea ve'kamo'a nakaeya'ke alino kanale huo'natea'maki hunateke'na e'noa Ne'ae alino kanale hune'ate.” nehe.

Lakaeya kame ya huolatesaya vayana apa'kaeya vayati mai'nae.

³⁸ Hikeno Yoni'a inake nehe “Kava Nenaolakaeya mako ve'ka ake'nonana kakaeya kaki ne'ano Sata afe'yaka vaya'ai apaipafati alino ne'ataleketa ake'nona'maki lakaeya la'kame o'me'nea yafe ‘Ina akufa ali'ya mako'ae o'aleo.’ huta ‘He'e.’ hute'none.” nehe. ³⁹ Nehakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake hu'ne “Lapa'kaeya ani ve'kamo alisea ali'yafe “Ina akufa ali'ya o'aleo.” hutapa ka a'kani o'apateo. Mako vaya'moki nakaeya nakileti o'ake'naya avame ya hu lo'kiya kava hisaya vaya'moki nakaeyafe makale'a hu'a haviya huo'natekae. ⁴⁰ Lakaeya nelakeno kame ya huolatesea ve'ka lakaeya vayati mai'ne. ⁴¹ Mako ve'kamo'a lapa'kaeya nelapa'keno “Kalaisi vaya'a apavale'ne'na apaya hisoe.” huteno li hefi'nenolapamiseana nakaeya lamake hu'na lahapa'nepauve ani ve'kamo miya'a afa'a hane'nisikeno henaka'a kanale miya alike.” nehe.

Alakepa ohu kava'mo'a Yisasife afi'a apaipafi male'naya vayana alino haviya hune'apate.

⁴² Mako aise aise anaka'nimoki nakaeyafe afi'a apaipafi male'naya anaka'ne mako vaya'moki “Hao'otake kava ho.” huno avaleno yakaleno havi kate atesikeno viseana ani ve'kamo'a lusiya huno hao'otake kava neheanake'na havi akafu ya anona'a amikoe. Ala yafa'kefaleti ani ve'kamo liko'ale male'a nofi kitete'a ali'u'a hake lipi yaka hutalesayana ani havi akafu ya'mo'a afa ya'kana hu'nea'maki nakaeya havi akafu ya mako'ae lusiya hu'na amikoe. ⁴³ Kaya'mo'a “Hao'otake kava ho.” huno kavaleno yakaleno havi kapi visana kakesa

kamisike'kaefena ani kaya hataka hu'ka atalo. Hataka hutalesanana kanalene. Haviku aoleka'a kayatala hane'neni hani yapi ata akola leke leke nehea ata kapi kavaleno yaka hutale yafe kakaeya mako kayana hataka hutaletesanakeno kakufa haviya hu'nea kano mai'nisanana mako kaya kakufa'amo'a kanale maike maike ya alise. ⁴⁴ Ani ata leke leke nehea kumapina vaya'yaka atafi mai'nisakeno kanaki kafa vaya apa'kufafi maikea'maki alaki ofalikeanakeno ani ata'aena alaki asu ohuke. ⁴⁵ Kaiyamo'a "Hao'otake kava ho." huno kavaleno yakaleno havi kate katesike'kaena ani kaiya hataka hu'ka atalo. Hataka hutalesanana kanalene. Kakufa haviya hu'nea kano maisanana kanale maike maike huno hano ohisea kavamu'ka hanesea ve'ka maikane. Haviku aole kaiyala hane'neni hani yapi akola leke leke nehea ata kapi kavaleno yaka hutale yafenaki mako kaiya hataka hutalo. ⁴⁶ Mani ata leke leke nehea kumapina vaya'yaka atafi mai'nisakeno kanaki kafa vaya apa'kufafi maikea'maki alaki ofalikeanakeno ani ata'aena alaki asu ohuke. ⁴⁷ Kaulakamo akea ya'mo'a kavaleno yakaleno havi kapi visana kakesa kamisike'kaena ani kaulaka ali'ka lakati'ka atalo. Lakati'ka atalesanana kanalene. Mako'ke kaulaka'ake haneseana kanale Anumaya Koti'a kava yakaisea kumatena u'ka maikana'maki haviku aole kaulakamo'a hao'otake kava hisana kakesa kamike'ka hao'otake kava hu'nana yafe hani kumapi leke leke nehea atafi kavaleno yaka hutalese. ⁴⁸ Ani ata leke leke nehea kumapina vaya'yaka atafi mai'nisakeno kanaki kafa vaya apa'kufafi maikea'maki alaki ofalikeanakeno ani

ata'aena alaki asu ohuke.

⁴⁹ Hake ne'yate ne'aiya kava huno mi'ko vaya ataleti aipatekaiye. ⁵⁰ Hake kanale ya hane'nea'maki haka'ake nehea ya'a hano hiseana hana kava hutapa haka nehea yama'a etetapa alitapa fole aikae? Hakekana yana lapaipafi hanesiketapa yuna hetapa mako'ke lapaipa lapa'kesale mai'netapa kiki yo'kalo hutapa maiyo.

10

Ve alave atane yafe hu'ne.

¹ Yisasi'a ani ko ataleno Yutia koteka uno Yotani li'mo umakaya falika uno va'yi nehike'a mi'ko vaya'moki akaeyateka e'a ali'a atalu hakeno mako'ae nehea kava huno alino apaya nehe.

² Alino apaya nehike'a mako Falasi mono ke ne'afea vaya'moki Yisasite e'a hao'otake ke hisea'aene hu'a a'a avataka nehu'a ke inake hu'a afine'kae "Mako ve'kamo'a a'a ataleseana ke male male'nea ke alino atakaesifi afa'a kanale huke." hu'a afike'nae. ³ Afikakeno Yisasi'a anona'a ke'apile inake huno apafine'ke "Mosese kemo'a ani yafe na yane ke hu'ne?" huno apafine'ke.

⁴ Apafine'keke'a inake hu'a hae "Mosese'a mako ke male male'nea kemo'a inake huno lahapai'ne 'Vemo'a a'amona avo kano ne'amino hutesikeno hano huno uke.' huno hu'neane." hu'a nehae.

⁵ Nehakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne "Lapa'kaeya ke o'afitapa vekano'kano haya yafe Mosese'a a atalesaya ke male male'nea ke kamale'ne. ⁶⁻⁸ Kamale'nea'maki Anumaya Koti avopi inake huno kamale'neane

'Anumaya Koti'a hae afina aepa heno ve'ae a'ae alo humale'ne. Ve'ae a'ae alo humale'nea

yafe mako ve'kamo'a ita afo'amokani anataleno a'amo'ae aino lo'kakaiye. Ai'ana lo'kaesa'ana ani aolemokani mako'ke ana'kufa hapakaiye.' huno hu'neane.

Ina kava hinakeno mako'ae aole kanola o'maika'a'maki meni mako'ke ana'kufa hapake'ana mai'na'ae. ⁹ Ani yafe Anumaya Koti'a ana'kaeya ako alino hapainate'neanakeno mako mopale kanomo'a ani alavela'mokani mai ya'ani alino atane o'anatase.” nehe.

¹⁰ Mani ke huteno nopaka haino mai'nike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki ani hu'nea ke afine'kae. ¹¹ Afine'kakeno inake huno hapane'paiye “Mako ve'kamo'a a'a ataleteno alu a aliseana ani ve'kamo'a hokote a'amoteka kumai kava hu'ne. ¹² Ani kava huno mako a'mo'a anau'amona ataleteno alu vele maiseana kumai kava nehe.” huno nehe.

Aise aise mafa'neyaka Yisasite apavale'a e'nae.

¹³ Vaya'yakamoki mafa'ne'api Yisasi'a aya malepatesea yafe apavale'a ne'ake'a akaeya ke ne'afea anaka'moki inake hae “Ina akufa kava oheo.” hu'a ke apama'ki'nae. ¹⁴ Yisasi'a ke apama'kea ya aketeno aipamo'a haviya hikeno inake nehe “Afa'a ka o'a'kanitapa afa'a apataleke'a ani aise aise mafa'ne nakaeyate eo. ‘Inamu mafa'ne mai'nonakeno lo'kiyati o'male'ne.’ hu'a nehaya vaya'mokike Anumaya Kotife ‘Yakailato.’ hu'a nehaya vaya mai'nae. ¹⁵ Lamake lahapa'nepauve mako vaya'moki aise mafa'nekana hu'a ‘Lo'kiya'ni o'maleki Anumaya Kotika kava yakainato.’ hu'a ohisayana Anumaya Koti'a kava yakaisea kumate alaki lamake o'ukae.” hu'ne. ¹⁶ Inake huteno Yisasi'a ani

mafa'neyaka apavale'nenno aya malene'apateno inake nehe “Anumaya Koti'a kanale manu lapa'kaeya lapamisiketapa kanale mai ya alikae.” huno hu'ne.

Lusi afeno male'nea ve'kamo'a Yisasite e'ne.

¹⁷ Yisasi'a hetino kateka ne'vikeno mako ala ve'ka lusi afeno male'nea ve'kamo'a naku naku vea'ya'mo'a aiyafi ale'ya lo a'nenno inake nehe “Vae ali'ka apaya nehana kanale Nena nakaeya hana kava hute'na maike maike hu'na mai navamuna alikoe?” huno afine'ke. ¹⁸ Afine'kekeno Yisasi'a akaeyafe inake nehe “Anumaya Koti akai'ake kanale ve'ka mai'nea'maki na'ya hike'ka nakaeyafe kanale ve'ka mai'nane hu'ka nehane? ¹⁹ Kakaeya Anumaya Koti ke male male'nea ke ako afi'nana kemo'a inake hu'ne kakaeya vayana hakeno ofalino. Kumai kava oho. Kumaya ya oho. Ma ve'kamo'a hao'otake kava nehe hu'ka kake'atike ke fai'ka mako vayafe hapa'opaiyo. Kake'atike ke hute'ka alu vaya'ai yana ali'ka kakai'kaleka o'malo. Ita'kafo'kamoki hisaya ke ali'ka o'ataka'ka kanale ya hu'ka a'kame malo.” huno hapai'ne. ²⁰ Hapaikeno ani lusi afeno male'nea ve'kamo'a inake nehe “Vae ali'ka apaya nehana Nena lamake nehana'maki nakaeya ani ke ako aise ya'nile mai'ne'na ani mi'ko ke a'kame male'noa kemofe nehane.” hu'ne. ²¹ Hikeno Yisasi'a ani ve'kae lusiya huno aipafati haikeno ani ve'kaena inake huno hapai'ne “Mako kava ohu'nanaki ani kavana ho. U'ka mi'ko afeno ya'ka apamisanake'a miya ne'kamisayana ani miyana ali'ka afeno'api o'male vayana fa'ko fa'ka hu'ka apamite'ka e'ka na'kame malo. Ina kava

hu'ka apamisanakeno Anumaya Koti ko'ku'na kumate mi'ko kanale nale afenona kamike.” hu'ne. ²² Hikeno ani ve'kamo'a ani ke afiteno lusi moni afeno male'neni o'atalesea yafe aukosa avayamo'a alino ananukiteno aipa akesamo'a lusiya huno kana hikeno ataleno u'ne. ²³ Utekeno Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'amokiteka ne'apa'keno inake nehe “Lapa'kaeya ne'akafe lusi moni afeno male'naya vaya'moki lusiya hu'a kasake'ke ne'ai'a Anumaya Kotife ‘Kava yakailato.’ hu'a hukae.” nehe. ²⁴ Nehike'a Yisasi ke ne'afea anaka'amoki ani ke afite'a lusiya hu'a atali hakeno mako'ae Yisasi'a eteno mako ke inake nehe “Mafa'ne anakana afeo mako vaya'moki lusiya hu'a kasake'ke ne'ai'a Anumaya Kotife ‘Kava yakailato.’ hu'a hukae. ²⁵ Mako puluma'kakana afumo aki'a kamoloe nehaya afumo'a ne'kayamo kapi viseana afa'a yo'yo huno ukife? He'e o'vinine. Ani kava hu'a lusi moni afeno male'naya vaya'moki Anumaya Kotife ‘Kava yakailato.’ hu'a ke hu'a afike yafe lusiya hu'a kasake'ke ne'ai'a afino'kae.” hu'ne. ²⁶ Hike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki ani ke afite'a lusi apamo'yo aike'a apa'kai'apifi ke uno hapaikeno eno hapaikeno nehu'a inake hu'nae “Ina kava hisike'aena hana ve'kamo'ke maike maike avamuna alise?” ²⁷ Nehakeno Yisasi'a aulu hapalitata nehuno make he “Vaya'moki apa'kai'api lo'kiya'api o'male'neanake'a ohukaya'maki Anumaya Koti lo'kiya'a hane'neanakeno mi'ko yana afa'a alo huke.” hu'ne.

²⁸ Hikeno Pita'a inake nehe “Akeko lakaeya mi'ko yati ataleteta ka'kame ne'one.” nehe.

29-30 Nehikeno Yisasi'a inake huno hapai'ne “Lamake kaha'nepauve mi'ko vaya'moki nakaeyafe afi'a apaipafi male'ne'a nakaeya kanale ke'ni'a vaya hapapaisune hu'aena no'api'ae nepu'apimoki'ae apasa'apimoki'ae ita afo'apimoki'ae mafa'ne'apimoki'ae mopa'api'ae apatale'a visayana Anumaya Koti'a ani ya huno mopale mai'naya kanafi atale'naya no'api'ae nepu'apimoki'ae apasa'apimoki'ae ita'apimoki'ae mafa'ne'apimoki'ae mopa'api'ae mako'ae mako'ae o'afunama'a ya apamisike'a havi vaya'moki hu'a haviya hupatesaya kana ya'ae apamisake'a alite'a henaka'a maike maike apavamu'ae alikae. ³¹ Meni kanafi ala vaya mai'naya vaya'moki henaka'a aise vaya maikaya'maki meni kanafi aise vaya mai'naya vaya'moki henaka'a u'a hokote'a ala vaya maikae.” hu'ne.

Yisasi'a mako'ae fali'niseapati eteno hetisea yafe hu'ne.

³² Yelusalemu haikefe kate ne'u'a Yisasi'a hokoteno ne'vike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki apamo'yo ai'a ne'vake'a a'kame ne'vaya vaya'moki'ae koli nehae. Koli nehakeno Yisasi'a eteno mako'ae laiyalekati aole alea anaka'a ma'aileka apavaleno lavi'nenno henaka'a akaeyate hutesaya yafe hapa'nepaiye. ³³ Apa'kaeyafe inake nehe “Afeo lakaeya Yelusalemu haitesunake'a ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka natafa hu'a mono nopi kava vaya'ai apayapi'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ai apayapi'ae natesake'a kake hunatete'a

nahaesake'na falisoa ke hu'a hayate'a Isaleli nofi o'mai vaya'ai apayapi natekae. ³⁴ Natesake'a hu'a haviya hune'nate'a naukosafi apavaitu'na hene'nate'a heki kayoteti namakite'a yofoyosale nasaimale'ne'a nahaesake'na falikoe. Falitesuke'a kelifi kinate'nisake'na aole'ae mako'ae kana mai'nisukeno Anumaya Koti'a alino hetinatekaiye.” hu'ne.

Yemisi'ae Yoni'ae “Ala kava kanola maisu'ae.” hu'ana neha'ae.

³⁵ Sepeti mafa'nelana Yemisi'ae Yoni'ae Yisasite e'ana make hu'ana neha'ae “Hu'ka lavenelina Nenaomako ke kafikekefe nehu'a'maki ani ya hula'ato.” hu'ana neha'ae. ³⁶ Neha'akeno Yisasi'a inake huno anafine'ke “Na ya hulanatesoa yafe neha'ae?” ³⁷ Anafikeke'ana akaeyafe inake hu'ana neha'ae “Ano hale lo'kiya himamu ya'kafi u'ka maisana afina la'akaeya kahaute mai'nisu'ake'ka mako'mofe ‘Lamaka nayateka maiyo.’ nehu'ka mako'mofe ‘Haoka nayateka maiyo.’ hu'ka hula'ato.” hu'ana afine'ka'ae.

³⁸ Afine'ka'a'maki Yisasi'a inake huno hanapai'ne “Nafika'a yana lana'kaeya afitana ha ole'na'ae. Falisoa yana atu'ake hu'nea li'kana neheanake'na ani li hane'nea kepati nakaeya nekauva'maki lana'kaeya lama'a na'aninipe? Nakaeya nakufale nakafu kisea yateti falenatesaya ya'mo'a lana'kaeya lana'kufale falelanatesayana afa'a ali'aninipe?”

³⁹ Hike'ana “He lo'kiyati'a hane'neanaketa'a ani kava afa'a huku'ae.” ha'akeno ana'kaeyafe inake nehe “Lamake atu'ake hu'nea lina neka'a'maki falenatekefe nehaya ya'mo'a nakafu ne'kea

yana falelanatekae. ⁴⁰ Falelanatekaya'maki ala vaya ne'maiya yana lamaka nayateka'ae haoka nayateka'ae mai yana nakaeya ya o'male'niki Anumaya Koti'a akai'a yanakeno ani naya lamaka'ni'ae haoka'ni'ae maisaya vaya apa'keteno ako alino avatati huteno alino kanale hupate'ne.”

⁴¹ Nehike'a nayatala'a vaya'moki ani ke afite'a ani Yemisi'ae Yoni'aefe apaipa afi'a haviya hune'anatae. ⁴² Hu'a haviya hune'anatakeno Yisasi'a apa'kaeyafe ke hike'a akaeyate akeno inake nehe “Ma mopale ala kava vaya'moki ‘Lusi ala vaya mai'none.’ hu'a Isaleli nofi o'mai vayafe ke apama'ki'a ali'ya ke hune'apate'a kava vaya'moki nehaya kava nehae. ⁴³ Ina kava nehaya'maki lapa'kaeya folakapi ina akufa kava o'malesikeno mako ve'ka ‘Nakaeya kava ve'katapi maikefe nehoe.’ hisea ve'kamo'a mi'ko vaya'ai kayo kayo ve'ka maise. ⁴⁴ Inaki ‘Nakaeya hokote kava ve'katapi maisoe.’ hisea ve'ka afa'a miya o'ali ali'ya ve'ka maise. ⁴⁵ Nakaeya ani kava hu'noana ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'kamo'na vaya'moki naya hu'a kanale hunatesaya yafe o'me'noa'maki nakai'ni apaya hu'na ali'ya kano'api maisoa yafe e'noe. E'ne'na nesu ve a'ne hao'otake ya'apimo'a nofi kipate'nea yapati kalu he'na apavalesoa miya hepatesoa yafe nakai'ni falikefe e'noe.”

Yisasi'a mako aulaka fali ka'nea ve'ka alino aya'kete'ne.

⁴⁶ Yisasi'a akaeya ke ne'afea vaya'ae lusi vaya'yaka'ae Yeli'ko kumate va'yi hute'a akase'a

ukefe nehakeno mako aulaka fali ka'nea ve'kamo aki'a Patimiasi'ae ani ve'ka Timiasi mafa'nekeno ka aki'nale mai'nenō “Moni nameo.” huno au'kaya nehe. ⁴⁷ Mai'nenō “Yisasi'a Nasaleti kumateti ve'ka ne'e.” hu'a haya ke afiteno akaeyafe inake nehe “Yisasika Teviti akeho'amoka nakaeya kalaki ainato.” huno ka ne'aeye. ⁴⁸ Hike'a lusi vaya'moki ke ne'ama'ki'a “Ke ohu'ka maiyo.” hu'a nehaya'maki mako'ae ani ve'kamo'a yatalate ke hume ne'uno inake he “Teviti akeho'amoka nakaeya kahau hunato.” huno ka ne'aeye. ⁴⁹ Ani ke huno maiya'kena Yisasi'a makale anile mai'nenō inake nehe “Hapaikeno eno.” huno hike'a aulaka fali ka'nea ve'kae ke hu'a inake hae “Kakaeyafe ke nehiki kaipamo'a lo'kiya vai'ni'sike'ka makale heteo.” hu'a nehae. ⁵⁰ Nehakeno akufale ya'a hatu'mano ne'ataleteno makale'a hetino Yisasite ne've. ⁵¹ Vikeno Yisasi'a akaeyafe inake nehe “Na kava hukatesoa yafe ne'kahaiye?” huno hikenō aulaka fali ka'nea ve'kamo'a inake nehe “Ali'ka apaya nehana Nenaō nakaeya ete'na naulaka akesoe hu'nae nehoe.” ⁵² Nehikenō Yisasi'a inake huno ha'nepaiye “Afa'a uvo nakaeyafe afi'ka kaipafi male'nana ya'kamo'a ako alino kanale hukate'ne.” huno hikenō makale aulaka ne'akenō Yisasi a'kame u'ne.

11

Yelusalemu vaya'moki Yisasife “Ala kava ve'ka ne'ane.” hu'a nehae.

¹⁻² Yisasi'ae vaya'amoki'ae aole aise kumatalana Petafasi'ae Petani'ae ne'u'a Yelusalemu kuma'mo haute hane'nike'a ake'nae. Ani kumatalana Olivi

yosa hane'nea avima'mo aki'naleka hane'nike'a Yelusalemu u'a lava'netae. Inaleti Yisasi'a aole akaeya ke ne'afi'a ve'kala hunateno inake huno hanapai'ne “Muka kumate vi'ao. Utana akesa'ana atupale note mako hosikana afu aki'a to'ki ana'au'a nofi ate'naya'maki mako ve'kamo'a fai o'mai'nea to'ki afu mai'neanaki kalu hetana avaletana male e'ao. ³ Mako ve'kamo'a ‘Na'ya hiketana ina kava neha'ae?’ huno hisiketanaena make hutana hi'ao ‘Ala Neti'amo'a mako ali'ya alikefe hiketa'ae ne'avaloe. Ali'ya aliteno makale'a eteno lapamike.’ hutana hapai'ao.” nehe. ⁴ Ani ve'kala'mokani u'ana ani to'ki ana'au'a no kipate nofi atakeno kate hetino mai'nike'ana ake'ana fole aite'ana nofi ali'ana kalu neha'ae. ⁵ Ali'ana kalu neha'ake'a mako anile heti'naya vaya'moki inake hu'a anafine'kae “Na kava hukefe ina to'kimo nofina alitana kalu neha'ae?” hu'a anafike'nae. ⁶ Nehake'ana Yisasi'a “Inake hutana hi'ao.” huno hea ke hapa'nepai'ake'a ani vaya'moki “Afa'a ani to'ki avaletana vi'ao.” hu'a nehae. ⁷ Ani hosikana afumo ana'au'a Yisasi'e avale'ana u'ana ana'kai'ani ana'kufaleti yasi siota ali'ana ani afumo akotofule ya'kaimaleta'akeno Yisasi'a anile faimai'ne. ⁸ Faimai'neneno kate ne'vike'a lusi vaya'moki “Ala ve'ka ne'e.” hute'a mai'nayapati mako'amoki apa'kufaleti yasi ya'api asakimale'a ani Yisasi'a ukefe hea kate ne'malake'a mako vaya'moki hoya'apifakati yosa haita'a hane'nea a'kopa alo a'a ali'e'a kapi ne'malae. ⁹ Ne'male'a aukosaleka'ae a'kameleka'ae ne'vaya vaya'moki ala kefati inake nehae

“Lakufa ali'ka katisana ve'ka kanale'ya hu'ka

ne'ane. Anumayamo ali'ya alisana yafe hukate'nea ve'kamoka Anumaya Koti'a kanale amuse ya kamino kaha'ma'ne. ¹⁰ Lakinakomo'a Teviti'a a'ke'ainaka kava ya alino yakai'nea akufa kana meni eteno va'yi neheanakeno Anumaya Koti'a kanale huno aipamo'a falu hisea amuse ya amisikeno kanale'ya huno kava alino yakaike. Ani kava hisea yafe hanafi mai'nea Anumaya Koti aki'a alita asaka nehuta amuse hutesune.” hu'a nehae.

¹¹ Nehakeno Yisasi'a Yelusalemu va'yi huteno ala mono nopi uno mi'ko ani mono nopi hane'nea yana vase huno akeno alakepa huno akeme ne'vikenno hani hu ya hikeno ataleno layatala'a hano huno laiyalekati aole alea anaka'amoki'ae Petani u'nae.

Yisasi'a fi'ki yosaena “Alaka'a alaki o'aesanane.” hute'ne.

¹² Eka'a kotike'a Petani kuma atale'a kateka ne'akeno Yisasi'a aka nele. ¹³ Aka nelekeno aulaka alino akeana mako haitamo'a nati nati hu'nea fi'ki yosa afaki huke kana'ale hane'nikeno ake'ne. Aketeno Yisasi'a ani yosa aepale uno mai'nenno mako alaka a'nisea'aene huno havake kaleke hu'nea'maki ani afina fi'ki yosamo'a alaka no'aeya kanalenakeno ne'yama'a o'ano haitamo'ke lusi kava hu'nikeno ake'ne. ¹⁴ Yisasi'a ani yosaena inake nehe “Kakaeya ne'yama'a'ka o'malana yafe alaki mako'ae alaka o'aesanake'a vaya'moki laki'a o'nesayane.” huno ke ama'kike'a akaeya ke ne'afea anakamoki ani ke afi'nae.

Yisasi'a ala mono nopati moni afeno male'a ne'alea vaya hapafaitale'ne.

¹⁵ Yelusalemu u'a va'yi hute'a Yisasi'a ala mono nopi hai'neni mi'ko moni afeno male'a ne'alea vaya'ae anifati miya nehaya vaya'ae aepa heno hapafai ne'atale. Hapafai ne'ataleno alu koteka moni ali'e'a ne'atale'a ani kumateti moni ete'a ne'alea vaya'ae mi'ko mai'ne'a namayaka apate'a mai'nake'a miya nehaya hipa'ae alaki alino atale'ne. ¹⁶ Alino apataleke'a apaune nehakeno afeno'api alitata haya vaya'aife inake nehe “Ani afenotapi alitetapa ma mono nopina ute eta oheo.” huno ka a'kanipate'ne. ¹⁷ Ina kava huteno Yisasi'a inake huno alino apaya nehe “Anumaya Koti avopatina make hu'ne ‘Nakaeya nofe mi'ko vaya'moki Anumaya Kotiteka afikesaya none.’ hu'a nehaya no hane'nea'maki lapa'kaeya mani nofe afitapa kala kala hutetetapa fala'ki yapaka kumaya vaya'moki kuma'kana kava nehae.”

¹⁸ Hike'a mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae Yisasi'a ani hea ke afite'a ke hu'a imafi mafi nehu'a aepa he'a Yisasina haesaya kafe kahau a'naya'maki mi'ko vaya'moki Yisasi'a hea ke afite'a hapau haleke'a apamo'yo ne'aiya yafe koli hute'a atale'nae. ¹⁹ Ataletakeno hani kike heapaka Yisasi'ae akaeya ke ne'afea anaka'ae Yelusalemu atale'a u'nae.

Fi'ki yosamo avame ya alino apaya nehe.

²⁰ Eka'a natepati ete'a e'naya kate ne'u'a akayana ani Yisasi'a ke ama'ki'nea fi'ki yosa ako vai'nike'a ake'nae. Alaki mi'ko haita'ae hafu'ya'ae vaino avaya'ne. ²¹ Vai'nikeno Pita'a

ani yosae Yisasi'a hu'nea ke akesa ne'afino Yisasife inake nehe “Hae ali'ka laya nehana Nenaoko eka ma fi'ki yosaena mako'ae ne'ya'a ali o'atesanane hu'nana yosamo'a ako vai'ne.”

²²⁻²³ Nehikeno Yisasi'a inake huno hapa'nepaiye “Anumaya Kotife inake hutapa heo ‘Kakaeya mi'ko yana afa'a alo hukane.’ hutapa lapaipafi maletapa lo'kiya vaisayana nakaeya lamake hu'na lahapa'nepauve mako ve'kamo'a Anumaya Kotife afino aipafi maleno lo'kiya vai'nenno aole akesa o'afino mako'ke akesa afi'nenno ‘Mika avima'moka a'kalafa lavi'ka hake lipi laveo.’ huno hiseana ani avima'mo'a ke hiseama'a huno ani kava huke. ²⁴ Ani kava hisea yafe nakaeya lahapa'nepauve. Lapa'kaeya mako yafe Anumaya Kotiteka afikesutapaena ‘He lamake Anumaya Koti'a mi'ko afine'kona yana lamike.’ hutapa lapa'ku lapa'kesa afisakeno'aena ani ke hu'naya yana lapamisiketapa alikae.

²⁵ Lapa'kaeya hetitapa Anumaya Kotiteka afine'kesakeno ani kanafi mako ve'kamo'a lapa'kaeyateka havi kava hulapate'nisea lapa'kesa afitapaena ani ve'kamo hao'otake ya'aena ‘Kahaove katove nehu'na naipa falu yapati ali'na atalekatoe.’ nehutapa ani hao'otake ya'a alitapa ataletesayana Afotapimo'a ani kava huno lapa'kaeya hao'otake yatapi'ae alino atalekaiye. ²⁶ Inaki lapa'kaeya hao'otake ya'ae ‘Kahaove katove nehu'na naipa falu yapati ali'na ataloe.’ ohutapa ke ne'ama'kitapa lapaipa falu hu o'apatesayana ko'ku'napi mai'nea Afotapimo'ae ani kava huno lapa'kaeya'ae ke nelapama'kino hao'otake yatapi lahapaove lapatove nehuno aipa

falu yapati alino o'atalekaiye.”

Yisasife “Nala'a lo'kiya ali'ya aleo huno hukate'nike'kae ani ali'ya ne'aline?” nehae.

²⁷ Apa'kaeya ete'a Yelusalemu u'a va'yi hute'a Yisasi'a ala mono nopi uneno nehike'a ani mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae ani kumate alopa vaya'ko'ae akaeyate e'nae. ²⁸ E'ne'a inake hu'a afine'kae “Kakaeya hana akufa kaki hane'nea ve'kake'ka mani akufa ali'yana ne'aline? Hana ve'kamo'a 'Inani akufa ali'ya aleo.' huno kahapaiteno lo'kiya kami'nike'ka mani ali'ya alime u'ke'ka nehane?”

²⁹ Yisasi'a apa'kaeyafe inake nehe “Nakaeya'aeti mako ke lapafikesuketapa lapa'kaeya 'Ina kemofe nehane.' hutapa hisake'naena nakaeya mani ali'ya ne'aloa lo'kiyamo avake'a lahapapaikoe. ³⁰ Inake hu'na lapafine'koe 'Yoni'a li fale nelapatea yana Anumaya Koti'a ko'ku'napati lapami'nea yapi afa'a vayatafa'moki lapami'naya yane?’ Ani yafe hutapa fole aitapa nahapaiyo.” ³¹ Hike'a apa'kai'api ke hu'a u'e'a nehu'a inake nehae “Anumaya Koti'a ko'ku'napakati lami'nea yane huta hisunana halate lakaeyafe 'Na'ya hiketapa afitapa lapa'ku'ale no'malae?’ huno huke. ³²⁻³³ Hukea'maki mi'ko vaya'moki Yonife 'Anumaya Koti aune ve'ka mai'ne.' hu'a hu'naya yafe lakaeya 'Afa'a vaya'moki hute'naya ve'ka mai'ne.' huta hisuna kena ani vaya'moki ke lama'kikae.” hu'a afite'a ani vaya'aife koli nehu'a Yisasife inake nehae “Lakaeya o'afi'nonanaketa huta fole aita kaha'opaikaune.” hu'a hakeno

Yisasi'a apa'kaeyafe inake nehe “Lapa'kaeya naha'opaisayana nakaeya'ae ani kava hu'na ali'ya ne'aloa lo'kiya'nimo avake'a lahapa'opaikoe.”

12

Hoyale kava yakai vaya'moki hao'otake kava nehae

¹ Yisasi'a aepa heno mako avoya ke inake hu'ne mako ve'kamo'a nofi alaka hoya vaimaleteno keki'ya huno veko humaleteno ani nofi alakayaka laki'a male'ne'a a'a latapaisakeno li'amo'a lavisea keli mopafi kafimaleteno ani hoyale yakai'a maisaya nona hanafi kimaleteno mako vaya'aife ke hike'a akeno “Ma hoyale yakaiyo.” huno hupateteno ani ve'ka ako faki koteka u'ne.

² Ne'ya afu nelesifi kanalena ani hoya aepa ve'kamo'a mako ali'ya ve'ka'a hutekeno hoyale ne'yakaiya vaya'aiteka uno ani hoyale afati ne'ya mako amisakeno alilino eseafene huno hute'ne.

³ Hutekeno u'nea'maki ani hoyale yakai'naya vaya'moki ani ali'ya ve'ka atafa hu'a hate'a “O'kamikunaki halate ete'ka uvo.” hu'a hutakeno eteno u'ne. ⁴ Eteno vikeno hoyamo afo'amo'a halate eteno mako ali'ya ve'ka'a hutekeno vike'a

ani hoyale yakai'naya vaya'moki ani ve'ka'ae atafa hu'a anu heve kaleve nehu'a ne'amaki'a ali'a haviya havaya hutete'a avuya hisifi kava hute'nae. ⁵ Hutakeno hoyamo afo'amo'a eteno

fate ali'ya ve'ka'a hutekeno ani hoyale ne'vike'a hakeno fali'ne. Falitekeno hoyamo afo'amo'a mi'ko ali'ya vaya'yaka'a hupateke'a vaya vaya'aipati mako ali'ya vayama'a apatafa hu'a kayo ne'apamaki'a mako vayama'a alaki hapake'a

fali'nae. ⁶ Ina kava hutakeno mako'ke'ake mai'ne. Ani ve'ka hau ayamopafati nehaya mafa'ne'a mai'nikeno afo'amo'a inake nehe “Mafa'ne'nimo ke afikae.” nehuno hutakeno henaka ani hoyale u'ne. ⁷ U'nike'a ani hoyafi ne'yakaiya vaya'moki inake nehae “Mamona ani hoyamo afo'amo mafa'ne. Afo'amo'a falisikeno'aena mani mafa'nemo'a mani hoya alikeanaketa ako haesunakeno falise. Falisiketaena ani hoya lakaeya ya hapakaiye.” hu'a nehae. ⁸ Atafa hute'a hakeno faliteke'a hoyafati akufa'a ali'a ma'ailaka yaka hutale'nae. ⁹ Yisasi'a inake huno apafine'ke “Ani kava hu'naya'maki hoyamo afo'amo'a hana'ya hupatekaiye? Afo'amo'a uno ani hoyale ne'yakaiya vayana lesate hapaesike'a falikae. Fali'a hano hisakeno fate vayafe ‘Etapu ani hoyale kava yakaiyo.’ huno hupatekaiye.”

¹⁰ Yisasi'a inake huno apafine'ke “Mani ke Anumaya Koti avopi ako hapalitapa afi'nafi o'afi'nae? Inake hu'neane

‘Vaya'moki yafateti no ne'ki'a mako yafafe haviya he hu'a ne'atalaya'maki ani yafa'mo'a henaka'a mi'ko yafa apa'kase'nea yafanake'a atakonale ne'malaya yafa hane'ne. ¹¹ Anumayamo'a ani ya alino kanale'ya hu'nea yafe ne'aketa alaki kanale ya hane'ne huta nehune.’ hu'a kamale'nayane.”

¹² Yisasi'a ani ke hike'a mono nopi kava vaya'moki “Mani avoya ke lakaeyafe nehe.” hu'a apa'kesa afite'a inake nehae “Avaleta nofi hutekaune.” hu'a nehaya'maki ali'a atalu hu'naya vayafe koli hute'a Yisasina atale'a ako u'nae.

Ta'kesi ne'atalaya yafe Yisasina afine'kae.

¹³ Apa'kaeya mako Falasi mono ke ne'afea vaya'ae mako Heloti anaka'ae hupatake'a Yisasina afikesakeno hisea keleti atafa hu'a haesaya yafe Yisasina a'a avataka hukefe amete u'nae. ¹⁴ Akaeyateka u'ne'a inake hae “Ali'ka apaya hu ve'kamoka lakaeya ako afi'none kakaeya lamake'ake ke nehana ve'ka mai'nane. Kava vaya'ae afa vaya'ae mako'ke kakesa afi'ka ne'apami'ka mako'ke kate male'ka ke nehane. Vaya'moki afi'a amuse hukatesaya ke nohana'maki kakaeya lamake ke'ake nehu'ka Anumaya Koti'a ‘Ma kate uvo.’ huno hea kate lahapai'nane. Kakaeya hana akufa kakesa ne'afine ta'kesi miyati Sisa'a kava kanole kanale miya hesupi ohesune?”

¹⁵ Nehaya'maki Yisasi'a apaipafi ne'apa'keno “Lapa'ke'atike'ake vaya mai'netapa amekati ke nehae.” huteno apa'kaeyafe nake nehe “Na'ya hiketapa atapa navataka nehutapa natafa hisaya yafe nafine'kae? Mako moni alaka'a alitapa nakaeyateka eke'na akeno.” ¹⁶ Hike'a mako moni alaka'a ali'e'a amikeno inake huno apafine'ke “Ani monilena nala aukosa'ae nala aki'ae hane'ne?” huno hike'a “Kava ve'ka Sisa aki'ae aukosa'ae hane'ne.” ¹⁷ Nehakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake huno nehe “Sisa yana Sisateka ne'amitapa Anumaya Koti yana Anumaya Kotiteka anona'a ameo.” huno hike'a ani hea ke apa'kesa lapa ne'aiye.

Vaya fali'nayapati ete'a hetisaya yafe Yisasina afike'nae.

18 Mako Satiyusi mono vaya'moki mako ke afikekefe Yisasite e'nae. Ani vaya'moki vaya fali'nayapati ete'a he'otikae hu'a nehaya mono vayane. 19 Yisasife inake hu'a afine'kae "Ali'ka apaya nehana Nena Mosese'a lakaeyafe 'Ma kava heo.' huno kamale'neane mako ve'kamo'a mafa'ne ali o'ate'nenno a'a ataleno faliseana akana'amo'a ani a aliteno mafa'ne ali o'ateno fali'nea ve'kamo akile mafa'ne aliteteno alino malese huno kamale'neane. 20 Inaki naya mako kaya hano huno naya mako kayati aole alea konakafati yake ve'kamo'a mako a aliteno mafa'ne ali o'ate ve'ka fali'ne. 21 Falitekeno ani'ale ve'kamo'a ani ana ali'nea'maki ani kava huno mafa'ne'a o'mai ve'ka fali'ne. Eno ani'ale ve'kamo'a ani akufa kava'ke hu'ne. 22 Ani kava hu'a mi'ko konaka'amoki mako'ke a'ke alite'a mafa'ne'api ali o'ate'a falite falite hume u'a alaki naya mako kaya hano huno naya mako kayati aole alea konaka mi'koma'a fali'a avaya atakeno ani a'ae henaka'a fali'neane. 23 Inaki naya mako kaya hano huteno naya mako kayati aole alea konakamoki mako'ke a ali'ne'a falite falite hu'nayanake'a henakama'a mi'ko vaya fali'nayapati ete'a hetisaya kanalena hana ve'kamo'a ani ana alike?" hu'a afine'kae.

24 Afine'kakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne "Lapa'kaeya Anumaya Koti avopi kamale'nea ke'ae Anumaya Koti lo'kiya'aena o'afi'netapae lapa'kaeya havikunaku ke nehae. 25 Mi'ko vaya fali'nisayapati hetisayana ko'ku'napi kayo kayo vaya'kana hu'a maikae. Mako ve'kamo'a ana o'alisikeno mako a'mo'a ani kava huno veleno o'maike.

26 Fali'naya vaya ete'a hetisaya yafe lapa'kaeya

Mosese'a kamale'nea avona hapalitapa o'ake'netapae nehafe? Mako aise yosalena lusi ata kanefe ai'nea'maki ani yosa alaki leno asaka oli'ne huno kamale'nea ke afi'nafi o'afi'nae? Anumaya Koti'a ani afina Mosese'fefe inake huno hu'ne 'Nakaeya Epalahamu'aki Aisa'ki'aki Ye'kopu'aki apa'kaeya Anumaya Koti'apimo'na mai'noe.' huno kamale'neane.

²⁷ Ani anaka fali'naya'maki 'Apa'kaeya Anumaya Koti'api mai'noe.' huno hu'nea kemo'a fali'naya vaya'ai Anumaya Koti'api o'mai'nea'maki ani vaya'moki apa'ku apame ofali'a afa'a mai'naya yafe ani ke nehe. Lapa'kaeya 'Fali'naya vaya he'otikae.' hutapa nehaya ke lapa'ke'atike nehae."

Anumaya Koti'a hokote lo'kiya ke male male'nea ke.

²⁸ Mako mono hapalino hapa'nepaiya ve'ka eno ke huke afike nehaya ke afiteno Yisasi'a anona'a ke'apile kanale'ya huno hapa'nepaikeno afiteno ani ve'kamo'a Yisasife inake huno afine'ke "Anumaya Koti'a lo'kiya ke male male'nea kefi hana kemo'a alaki apa'kaseno mako'ae hokote ke hane'ne?" ²⁹⁻³⁰ Afine'kekeno Yisasi'a inake nehe "Mani hokote lo'kiya kemo'a inake hu'neane

'Isaleli vaya'yaka afeo Anumayamo'a lakaiti Anumaya Kotitimo akai'a mako'ke'ake mai'niki kakaeya Anumaya Koti'kamofe kahau kayamopafati lo'kiya vaino kahaino. Mi'ko kakesa afi ya'ae kaku kame afisana ya'ae ali'ya ne'alina lo'kiya'ae Anumaya Koti'ameo.'

³¹ Inake huno maleteno ani'ale male'nea kemo'a inake hu'ne

‘Kakai’kae kahaike’ka mako ya’mo’a nahaesiki
natesiki nehana avamete male’ka
mako vaya’aife ani avamete apa’kaeya
apa’kufaena kahaino.’

Mani aole ke kaha’nepauva kemo’a Anumaya Koti
ke male male’nea ke’afina ako apa’kase’na’ae.”

³² Nehikeno ani mono hapalino hapa’nepaiya
ve’kamo’a Yisasife inake nehe “Ali’ka apaya
nehana Nena kanale ke nehane. Kakaeya
alaki lamake nehane. He Anumaya Koti akai’a
mako’ke’ake mai’nea’maki mako fate Anumaya
Koti alaki o’mi’ne. ³³ O’mi’neanaketa lakaeya
mi’ko lahau layamopafati lahaisiketa mi’ko
afi yatifati’ae mi’ko ali’ya ne’aluna lo’kiyati’ae
akaeyafe lusiya huno lahaise. Nelahainaketa
lakaite nelahaiya avamete vayatimokife lusiya
huno lahaise. Lakaeya inani aole kavatala mi’ko
afina a’kame maleme haisunana ani kava’mo’a
a’ke’ainaka vaya’moki afu he’a Anumaya Kotiteka
amuse ya ne’amea kavana akaseno mi’ko aki’ae
aka’ae kava nehuta Anumayamo aki alita asaka
hisuna kava’ae akasekaiye.” ³⁴ Nehikeno Yisasi’a
ani huno fole aiya ke ne’afino “Akenopa hale’nea
ve’kakeno kanale ke naha’nepaiye.” huno
akaeyafe inake nehe “Kakaeya Anumaya Kotife
‘E’ka yakainato.’ hu’ka hisana ya’kamo’a alu’ale
o’male’ne.” Hike’a mi’ko vaya’moki koli’a hute’a
mako ya’ae Yisasiteka mako’ae afio’ke’nae.

*Kalaisi’a Anumaya Koti’a hute’nea ve’kaena
Yisasi’a apafine’ke.*

³⁵ Yisasi’a ala mono nopi haino ve a’ne alino
apaya nehuno inake nehe “Na’ya hike’a mono ha-

pali'a hapa'nepaiya vaya'moki 'Anumaya Koti lak-
 ufa alino katikefe hute'nea ve'ka Kalaisife Teviti
 akeho'amo'a mai'ne.' hu'a haya kemo aepa'a
 na'yane nehae? ³⁶ Anumaya Koti Fate Akufa
 Avamu'amo'a Tevitina aku akesa amikeno Teviti'a
 akai'a avayafati inake hu'ne

Anumaya Koti'a Anumaya'nimofe inake
 hu'ne 'Kakaeya naya lamaka'a hokote
 vaya mai'nayateka e'ka faitopale
 mai'nisanake'na kame vaya'ka apavale'na
 kaiyafi apatesuke'a mai'ne'a kakaeyafe ako
 lakase'ka ala kava ne mai'nane hu'a hukae.'
 huno kamale'neane.

³⁷ Teviti'a akai'a Kalaisife 'Anumaya'ni mai'nane.'
 huno hu'nea'maki na ya hikeno Teviti'a henaka'a
 alitesea akeho'amofe 'Anumaya'ni mai'nane.'
 hu'ne?" Yisasi'a apafine'keke'a mi'ko ali'a atalu
 hu'naya vaya'moki ani Yisasi hea ke afite'a amuse
 nehae.

*"Mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'aife maitapa
 halove hu'netapao." huno Yisasi'a hapapai'ne.*

³⁸ Yisasi'a alino apaya nehuno inake huno ha-
 papai'ne "Mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'aife
 maitapa halove hu'netapao. Hao'otake kava ne-
 haya kavana lapa'kame'ya ameo. Ani vaya'moki
 yatala yatala kena'ake havaili'a maisaya yafe'ke
 nehapauno mi'ko vaya ali'a atalu hu kumate ute
 ete hu'a mi'ko ve a'nemoki 'Ma kano ne'ape?' hu'a
 falu fala hupatesaya yafe'ke nehapaiye. ³⁹ Mi'ko
 afina mono nopi mi'ko vaya'moki apaulakale'ke
 ne'mai'a ala ne'ya ne kanale'ae 'Nakaeya ala
 ve'ka mai'noanake'na hokote'na maikoe.' nehu'a
 hokote hipale'ke maike hisaya yafe'ke lusiya huno

nehapaiye. ⁴⁰ Ani vaya'moki kaite a'ne'aife ake apavataka huke nehu'a 'Mono nopi atalesana miya lameo.' hu'a ani kaite a'ne'ai nopi hane'nea ya'yaka kumaya'ya hakeno moni'api hano he. Ina kava nehu'a vaya'moki 'Kanale ve'ka mai'ne.' hu'a hisaya yafe apa'ke'atike ke hu'a Anumayamoteka yatala ke hu'a afine'kae. Ina akufa kava nehaya yafe henaka'a Anumayamo'a kake hulatesea kanalena ani vaya'moki lusiya hu'a havi kana ya alikae.”

Afeno'a o'male kaite a'mo'a Anumaya Kotiteka amuse ya ami'ne.

⁴¹ Yisasi'a mono nopi amuse ya moni ne'atalaya ya hane'nea aupalika mai'neneno amuse ya'api atalayama'a apa'keno mai'ne. Mai'neneno apa'keana ala moni'api hane'nea ve a'nemoki ala amuse ya'api ali'e'a atalete atalete hu'naya ya ake'ne. ⁴² Atalete atalete hakeno mako amute o'male kaite a'mo'a ani kava huno aole aise haesa monitola atale'ne. Ani monila ali'a male'a lo'kakeno nayatala toya alo hu'ne. ⁴³ Yisasi'a ani ana aketeno akaeya ke ne'afea anaka'aife ke hike'a akaeyate akeno inake huno hapapai'ne “Nakaeya lamake hu'na lahapapauve mika amute o'male kaite a'mo'a mi'ko ala moni ali'e'a atalaya vayana apa'kaseno ala moni alineno atale'ne. ⁴⁴ Ataleke'a ma mi'ko'amoki ala moni'api apa'kai'apileka hane'nike'a ali'ya'a o'malekeno afa'a male'nea moni afa'a mako'ato'a ali'e'a atale'naya'maki mani a'mo'a alaki mi'ko ya'a o'male'nea a'mo'a mi'ko male'nea moni ne'ya miya hisea ya'a alaki alineno atalekeno avaya a'ne.” nehe.

13

Ala mono nona ali'a kapeletalesaya yafe hapapai'ne.

¹ Yisasi'a ala mono nopati ataleno ne'vikeno mako akaeya ke ne'afea ve'kamo'a inake nehe “Akeko ali'ka laya nehana Nenao ala kanale yafateti ma konakali no'yaka kimale'nae.”

² Nehikeno Yisasi'a akaeyafe inake nehe “Kakaeya mani ala kanale no'yaka ake'nape? Ma ne'akana yana mako kana va'yi hiseana mako yafa'mo'a mako yafa'mo akofetule ohanekaiya'maki mi'ko ani yafa no'mo'a atakufa lavike.” hu'ne.

Havi kana va'yi hisea yafe hapapai'ne.

³ Yisasi'a Olivi yosa hane'nea avima'mo aki'naleka haino faitopale mai'neni ani ala mono nona umakaya hane'nikeno ne'akeke'a Pita'ae Yemisi'ae Yoni'ae Etalu'ae apa'kai'apike Yisasi'ae mai'nae. ⁴ Mai'ne'a Yisasife inake hu'a afine'kae “Na afina ani ya va'yi huke? Na akufa avame ya va'yi hinaketa aketesunakeno ani kana makale va'yi huke huta hukune?” hu'a afine'kae.

⁵ Afine'kakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne lapa'kaeya maitapa halove hu'netapao. Haviku apa'ke'atike'ake vaya'moki apa'ke'atike ke lahapapaisaketapa afikae. ⁶ Nesu vaya'moki e'a nakaeya naki ne'a'a inake hukae “Nakaeya Anumaya Koti'a hunateke'na e'noa ve'ka mai'noe.” hu'a apa'ke'atike ke hu'a mi'ko vayana a'a apavataka hukae. ⁷ “Mako koteka la nehae.” ke ne'afitapa “Fate koteka la hukae.” hu'a hisaya ke afikaya'maki lapaipa lapame'mo'a halekeno o'maino. Inani akufa ya va'yi hukea'maki ma

mopa hano hisea kana'a makale va'yi ohuke.
⁸ Mako nofi anaka'moki mako nofi anaka'ae het'i'a la hukae. La hisake'a mako mopale vaya'moki het'i'a mako mopale vaya'ae la hukae. Lusiya huno alu kote kote ala imima alike. Ala kafu hu'a apa'katesea ya va'yi huke. Ani ya'yaka afa'a a'nemoki mafa'ne alitekefe nehakeno hokoteno apa'kafu ne'kea avamete maleno kikea'maki henaka'a lapa'kaeya lusi lapa'kafu kike.

⁹ Lapa'kaitapi yakaitapa alakepa heo. Vaya'moki lapavale'a kanisole vaya'aite kake hulapatekae. Mono nopi lapavale'a u'a kayo lapamikae. Nakaeya ke hu'naya yafe lapavale'a ala kava vaya'aite'ae apa'kase'naya yahauve vaya'aite'ae hetisake'a kake hulapatesaketapaena nakaeya kanale ke'ni lapa'kaeya hapapaikae.
¹⁰ Hapapaikaya'maki hokote'a Yisasi kanale ke vaya'moki ali'a ute ete hu'a mi'ko koteka vaya'aina hapapaisake'a afitesakeno ma mopa hano huke.
¹¹ Lapavale'a u'a kake hulapatekaya'maki lapa'kaeya "Na'yane ke hukune." hutapa lapa'kesa lapa o'aitapa afa'a veo. Kake hulapatesaya kana va'yi hinaketapaena Anumaya Koti lahapapaisea ke'ake heo. Ani ke lapa'kaeya ke o'maleki Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amo'a huno lapa'kesale hinaketapa hukae.
¹² Ani afina lapa'kaitapi neputapimoki lapavale'a kake hulapatesaya yafe kame vaya'ai apayapi lapatesake'a mako'a apamaki'a kipatekae. Afo'apimoki mafa'neyaka'ape inake hukae "Hapaesake'a falisae." hukae. Mafa'neyaka'apimoki ita afo'apimoki ai'a yahae hu'a kame ya hupate'a kake hupate ve'kale

apavale'a kake hupatete'a hapaesake'a falikae.
¹³ Lapa'kaeya nakaeya naki'ae ke'ni'ae afitapa na'kame male'naya yafe mi'ko vaya'moki apaipa kafa lahapakae. Lahapakaya'maki mako vaya'moki nakaeya ke meni afina aepa he'a atafa hu'a lo'kiya vaima vaima u'a lo'kiya vai'naya yafe Yisasi'na ete'na esoa afina nakaeya ke atafa huli'nisaya vaya'aina Anumaya Koti'a apaipa apame alino katike.

Ala kana hapaisea kana va'yi huke.

¹⁴ Yisasi'a inake nehe “Lusiya huno ma mopa alino haviya hisea yana lamo'yo aisea kava hisea yana fate akufa nopi heti'nisiketapa akekae.” hu'ne. Ani Yisasi'a hu'nea ke hapalitapa afisaya vaya'mokitapa afita alakepa hutapa afeo. Yisasi'a inake hu'ne “Ani lapamo'yo aisea yana akesayana ani kanalena Yutia mai'nisaya vayana apaune he'a avimateka haiyo. ¹⁵ Mako ve'kamo'a no akofetule haino mai'neni ani ke ne'afiseateti lavino no'afakati mako ya'a o'alino afa'a naku naku huno aune heno. ¹⁶ Mako vaya hoyafaka mai'nisayatetina kena'api alikefe noteka ete'a o'ukae.

¹⁷ Avo'nio ani afina lusi havi ya va'yi huke. Ani kanafi apaipa'ae mai'nisaya a'ne'ae mafa'ne saufa alipatete'a nu ne'apamisaya a'ne'ae lusi nahau hu'na apatoe. ¹⁸ Anumaya Kotiteka inake hutapa afikeo ‘Ko ne'aiya i'kate ani ya va'yi ohise.’ hutapa afikeo. ¹⁹ Hae Anumaya Koti'a ma mopa alo hu'nea afina'ae meni afina'ae ani ala havi kana hapaisea kana va'yi ohu'ne. Va'yi ohu'nea'maki ani havi kana va'yi huno vaya ala

apa'kafu kike. Ala ala apa'kafu kiteno henaka'a ani akufa ya va'yi ohuke. ²⁰ Anumaya Koti'a ani havi kana alino aupa huke. Alino aupa ohininana mi'ko vayana ako falinine. Anumaya Koti'a ha'ye hikeno hapalimale'nea vayafe afino apa'kufa alino katisea yafe ani kana alino aupa huke. ²¹ Ani kanafi mako vaya'moki 'Anumaya Koti'a lakufa alino katikefe hute'nea ve'ka ma mai'niki akeo.' huke 'Muka mai'niki akeo.' huke hisaketapaena 'Lamake nehae.' hutapa o'afeo. ²² Mako vaya'moki va'yi hu'a vaya'aina a'a apavataka hisaya yafe 'Nakaeya Anumaya Koti lapa'kufa alino katikefe hunate'nea ve'ka mai'noe.' hu'a hisaya vaya'ae apa'ke'atike'ake apaune vaya'ae va'yi hukae. Ani akufa vaya va'yi hu'a Anumaya Koti ha'ye hikeno hapalimale'nea vaya'aina a'a apavataka hisaya yafe apa'ke'atike ke'api afisaya yafe lusi apamo'yo ai ya'ae o'ake'naya avame ya hu lo'kiya ya'ae hukae. Ani ya hukaya'maki Anumaya Koti ha'ye hikeno hapalimale'nea vaya'moki o'afikae. ²³ Lamake ani ya va'yi ohu'nea afina ako lahapapai'noki maitapa halove hu'netapao."

Henaka'a Yisasi'a eteno ekaiye.

²⁴ Ani kana hapaisea ya hano hisikeno Yakemo'a alino hani'ake nehisikeno i'ka'mo'a mako'ae ano ha olekaiye. ²⁵ Ha olesikeno sanafi'yaka ko'ku'napakatina atafailavi atafailavi hukae. Mi'ko ani ko'ku'nate lo'kiya ya hane'nea ya'mo'a kanake kanake nehu'a fate fate kate u'e'a hukae.

²⁶ Ani ya fole aitesike'na vaya'mo alinate'nea ve'kamo'na ko'ku'napakati hiyapi esuke'a nakekae. Lusi lo'kiya ya'ni'ae ano hale himamu

ya'ni'ae esuketapa nakekae. ²⁷ Nakesake'na kayo kayo vaya'ni mi'ko yake haino ne'eateka'ae lavino nefaleateka'ae aluka aluka aupalika'ae hupatesuke'a u'ne'a mi'ko “Nakai'ni vayane.” hu'na hapalimale'noa vaya'yaka'ni mi'ko mopa'ae ko'ku'na'ae uno hano hu'niseatekati'ae apavale'a anupa hute'a ekae.

Yisasi'a esea kana lavelisea avame yane.

²⁸ Yisasi'a inake nehe hikifa yosamo'a mako avame ya lapave neleanaki akeo. Ani yosamo'a hokoteno a'kopayakale akusasi ano haita maleteno atali huteno anupa'a maleketapaena “Meni hoya ha'kale kana fole aiye.” hutapa nehae.

²⁹ Ani kava nehaya'maki ani lahapapai'noa avame ya akesayana esoa kana'ni'amo'a aupasi nehikeno “Kipate eno mai'neanakeno ako ekaiye.” hutapa lapa'kesa afikae. ³⁰ Lamake hu'na lahapa'nepauve meni mai'naya vayana ofali'a afa'a mai'nisakeno ani ya mi'ko va'yi huke. ³¹ Ko'ku'na'ae mopa'ae fanane hu'kea'maki nakaeya ke'ni'amo'a alaki fanane ohuke.

Yisasi'a eteno esea kana'a mako ve'kamo'a alaki o'afi'ne.

³² Ani lahapapai'noa kana eno fole aisea kana'a mako ve'kamo'a alaki lamake huno o'afi'ne. Ani kava hu'a ko'ku'napi mai'naya kayo kayo vaya'moki'ae ani kana o'afi'nae. Ani kava huno Anumaya Koti Mafa'ne'amo'ae ani kana o'afi'nea'maki Afo'amo'a akai'ake ani kana afi'ne.

³³ Ani kana va'yi hisea kana lapa'kaeya o'afi'naya yafe lapau o'kaletapa akeva hutapa maiyo. ³⁴ Mako kava ve'kamo nehea kava

huno Yisasi'a eteno ekaiye. Ani kava ve'kamo'a yatala koteka ukefe nehuno mi'ko mako'ke mako'ke ali'ya vaya'amokitena ali'ya apamiteno kipate yakaisea ve'kaena inake hu'ne “Kakaeya yakaiyo.” huteno ani kava ve'kamo'a kuma'a ataleno alu koteka u'ne. ³⁵ Ani akufa yafe lapa'kaeya ani kava hutapa mani no kuma'mo afo'amo'a eteno esea kana'a lapa'kaeya o'afi'naya yafe akeva heo. Ani kava ve'ka une esifi? Hani folaku esifi? Ko'kole ake ne'aisikeno esifi? Nate esifi? Esea kana'a o'afi'naya yafe lapa'kaeya yakaitapa maiyo. ³⁶ Haviku havatapa mai'nisakeno makalema'a eno lahapau'kae yafenaki yakaitapa maiyo. ³⁷ Lapa'kaeya kava hutapa maiyo hu'na nehoha ke mi'ko vaya'mokiteka'ae hapa'nepauvanaki lapa'kaeya yakaitapa maiyo.

14

Yisasina kutalu ya hu'a haesaya ke nehae.

¹ Ani afina Anumaya Koti'a apa'kinakomoki apa'kufa alino kati'nea afinafe apa'kesa afi ne'ya hale o'ki kai hame'ya yakita hu'a nesaya kana'a aole kana ne'mai'a aepa he'a ani ne'ya yakita hu'kefe nehake'a mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae inake nehae “Hana kava huta lake'atike ke huteta Yisasina atafa huta kesi haesunakeno falise?” nehae. ² Inake nehae “Mi'ko vaya'yaka e'a ali'a atalu hu'ne'a ne'ya yakita hu'a nesaya yapina Yisasina atafa ohisune. Haviku atafa nehisunake'a mi'ko vaya'moki akete'a ke hu'a mikafi mafi nehu'a la hukae.” hu'a nehae.

Mako a'mo'a Yisasi akenopale mana'ake masave la'ki'ne.

³ Yisasi'a Petani uno a'ke'ainaka fuko'ya ako ake'nikeno alino kanale hute'nea ve'kamo nopi uno mai'ne. Ani ve'kamo aki'a Saimoni'ae ve'kamo nopi uno mai'neneno ne'ya ne'nekeno mako a'mo'a yafa ke'ayo alino akaeyate e'ne. Ani ke'ayo alo nehaya yafa'mo aki'a alapasata. Ani masave kepi mako lusi miya'a hane'nea masavena mana'ake li hane'ne. Ani masave'mo aki'a nati. Ani a'mo'a ani masave ke alino atakiteno Yisasi akenopale la'kino falete'ne. ⁴ La'kino fale ne'ateke'a mako anile mai'naya vaya'moki ani yafe apaipa kafa neha'a apa'kai'api inake nehae “Na kava hikenno mika a'mo'a mana'ake masavena afa'a la'kino huke ataleke nehe? ⁵ Ani mana'ake masave vaya apamisunake'a miya hininana tali hataleti kina (K300.00) ina akufa ya aliteta ani moni alita uta moni afeno ya'api o'malesea vaya fa'ko huta apaminine.” hute'a ani afe ke ama'ki'nae. ⁶ Ke ama'ki'naya'maki Yisasi'a inake nehe “Ani ana afa'a ataleo. Na ya hiketapa lapa'kaeya kana haiya ke nehae? Akaeya mani a'mo'a nakaeya kanale kava hune'nate. ⁷ Afeno ya'api o'male vaya mi'ko afina lapa'kaeya'ae lo'ka'a maikayanaketapa apaya hisaya lapa'kesa afisaya afina apaya hukaya'maki nakaeya mi'ko afina lapa'kaeya'ae lo'ka'na o'maikoe. ⁸ Mani a'mo'a nakaeyate ‘Hu katekauve.’ huno hu'nea kavana alaki ako hune'nate. Nakaeya kelifi ali'u'a kinatesaya ka'ni'a alino avatati hukefe mani a'mo'a mana'ake masavena nakufale fale ne'nate. ⁹ Nakaeya lamake lahapa'nepauve mi'ko ma

mopale vaya'aipina Yisasi kanale ke hapapaisaya koteka'ae mani a'mo'a hunate'nea avake'a hapapaisake'a ani afe apa'kesa afikae.”

Yutasi'a Yisasina akesi huno hakefe nehe.

¹⁰ Ani afina layatala'a hano huno laiyalekati aole alea anaka'moki Yisasi ke ne'afea anakapati mako'ke ve'kamo'a Yutasi Isa'kelioti'a Yisasina kutalu ya huno apavelisike'a atafa hisaya yafe mono nopi kava vaya'aite u'ne. ¹¹ Uno hapapaike'a ani ke afite'a lusi amuse nehu'a Yutasife “Ina kava hisana yate miya kamikune.” hu'a lo'kiya kefati hapaitakeno Yutasi'a vaya kulite o'aisea afina fala'kino apavelisike'a atafa hu'a haesaya kafe aepa heno kahau ne'aeye.

Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'a'ae ne'ya ne'ne.

¹² Hale o'ki kai hame'ya ne'ya ne'naya kana hokote afina fole ai'ne. Ani kana Anumaya Koti'a apa'kinakomoki apa'kufa alino kati'nea yafe apa'kesa afi'a sipi sipi afu ana'au'a hete'a ne'ya ka'a ne'naya kanalenake'a Yisasife akaeya ke ne'afea anaka'amoki inake hae “Hanate uta Anumaya Koti'a lakinakomoki apa'kufa alino kati'nea afinafe kakesa afisana ne'yana alita avatati hukatesune?” hu'a afine'kae. ¹³ Afine'kakeno Yisasi'a aole akaeya ke ne'afi'a ve'kala'a hune'anateno inake huno hanapai'ne ala kumate ne'visa'akeno mako li ke aliteno ne'esea ve'ka'ae utapa fotu hutetapaena ani ve'kamo a'kame hafaitana vi'ao. ¹⁴ Ne'utana akesa'akeno mako nopi haino falesiketanaena ani no'mo afo'amofe inake hutana afike'ao “Alino laya nehea ve'kamo'a inake nehe 'Hana nopi

nakaeya ke ne'afea anaka'ae Anumaya Koti'a lakinakomoki apa'kufa alino kati'nea afinafe lakesa afi ne'ya nesune?' huno nehe.” hutana afike'ao. ¹⁵ Afikesa'akeno akofetule nopi mai'neta ne'ya maleta nesuna hipayaka'ae ako ali'a avatati humale'nisaya nona lanavelikeanaki ani nopi nesuna ne'yana alitana avatati humaletana e'ao nehe. ¹⁶ Ani ke hanapaiteke'ana ani ala kumate u'ne'ana mi'ko Yisasi'a hanapai'nea kava huno fole aike'ana ani Anumaya Koti'a apa'kinakomoki apa'kufa alino kati'nea yafe apa'kesa afi ne'yana ali'ana avatati hu'na'ae.

¹⁷ Ali'ana avatati humale'na'ake'a unema'a Yisasi'ae layatala'a hano huno laiyalekati aole alea anaka'a'ae lo'ka'a e'nae. ¹⁸ E'a mai'ne'a ne'ya ne'nakeno Yisasi'a inake nehe “Nakaeya alaki lamake lahapa'nepauve nakaeya'ae etapa ne'ya ne'naya vaya'mokitapafatina mako ve'katapimo'a kutalu ya huno nakaeya navaleno kame ya hune'nataya vaya'ai apayapi natekaiye. Ani ve'ka meni nakaeya'ae ne'ya ne'ne.” nehe. ¹⁹ Nehike'a apaipamo'a kana nehike'a mi'ko mako'ke mako'ke'moki Yisasife inake hu'a afine'kae “Nakaeyafe nehapi?” hu'a afine'kae. ²⁰ Afine'kakeno Yisasi'a inake nehe “Lapa'kaeya nayatala'a hano huno naiyalekati aole alea anaka nakaeya ke ne'afea vaya'nimokitapafati mako'ke ve'kamoka kame vaya'nimoki nahaesaya yafe kesi kate u'ke'ka nehu'ka kutalu ya ne'nane. Ani ve'kamo'a nakaeya'ae mako'ke lapepatina kai hame'yateti faino vayakofino ne'ne. ²¹ He lamake Anumaya Koti avopi ako kamale'naya ke a'kame male'a nakaeya ko'ku'napakati e'noa

ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka nahaesake'na falikoe. Avopi kamale'naya yafe ani kava hunatekaya'maki nakaeya navaleno kame ya hune'nataya vaya'ai apayapi natesea ve'kaena lusiya hu'na nahau hutoe. Ani ve'ka ita'amo'a ali o'ate'ninana kanale hinine.”

Yisasi'a kai hame'ya a'kaya heno ne'apame.

²² Ne'ya ne'nakeno Yisasi'a mako kai hame'ya alino Anumaya Kotiteka huno amuse huteno a'kaya heteno akaeya ke ne'afea anaka'a ne'apamino inake huno hapapai'ne “Mani kai hame'ya nakai'ni nakufaki lapa'kaeya aleo.”

²³ Mako li hefi'a ne'naya kepi nofi alakamo li hane'nea ke aliteno Anumayamoteka ke huno amuse huteno apamike'a mi'ko'amoki nete nete hu'nae. ²⁴ Ne'nakeno Yisasi'a inake nehe “Mani lina nakai'ni kolane. Vaya'moki nahaesake'na falisukeno kola'nimo'a la'kilaviseana mi'ko vaya'mokitapa hao'otake yatapi ali'na atalekauve. Ani kola'mo'a Anumaya Koti'a alino lo'kiya vailapate'nea kemo aepa'a alino lo'kiya vaike.

²⁵ Lamake lahapa'nepauve nakaeya mako nofi alakamo lina meni mako'ae o'nekauvanake'na Anumaya Koti kava yakaisea kumate u'na saufa kava hu'na saufa nofi alakamo li nekauve.” hu'ne.

²⁶ Hike'a mako yakame hu'a avayate'a Olivi yosa hane'nea avimateka ne'vae.

Yisasi'a Pitafe “Ka'kame'ya namikane.” nehe.

²⁷ Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'aife inake huno hapapai'ne “Lapa'kaeya mi'ko'amokitapa nakaeya nataletapa lapaune hekae. A'ke'ainaka ani yafe Anumaya Koti'a akai'a inake hike'a avopi kamale'neane

‘Sipi sipile kava ve'ka haesukeno falisike'a sipi sipi afu anaka'a atale'a apaune hekae.’ huno hike'a kamale'neane.

²⁸ Kamale'nea'maki fali'nisukeno Anumaya Koti'a eteno alino hetinatesike'na Kalili u'na hoko netesuketapa na'kame ekae.” nehe. ²⁹ Nehikeno Pita'a inake nehe “Mi'ko'amoki kakaeyafe apame'atiti ya'api atalesayana nakaeya alaki lamake hu'na kakaeyafe name'atiti nehoha yana o'atalekauve hu'na nehoe.” ³⁰ Hikeno Yisasi'a Pitafe inake nehe “Lamake nakaeya kahapauve meni hani'ainaka ko'kole ake o'ai'nisike'ka aole'ae mako'ae afina nakaeyafe ‘O'ake'noa ve'kae nehae.’ hu'ka vane hunatekane.” nehe. ³¹ Nehikeno Pita'a lusi lo'kiya ke nehuno “Kakaeya'ae nahaesake'na falisoe hu'naefe nakaeya o'ake'noa ve'kae hu'na vane hu o'katekauve.” huno nehike'a mi'ko Yisasi ke ne'afea anaka'moki mako'ke akufa ke'ake nehae.

Yisasi'a Ketesemeni hoyafi uno Anumaya Kotiteka ke huno afine'ke.

³² Yisasi'ae apa'kaeya'ae u'a mako hoyamo aki'a Ketesemeni hoyale u'a va'yi nehu'a Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'aife inake huno hapapai'ne “Anumaya Kotiteka ke hu'na afikekefe hoanaki lapa'kaeya male maiyo.” nehe. ³³ Nehuno Pita'ae Yemisi'ae Yoni'ae ke hike'a akaeya'ae u'nayanaki Yisasi aipamo'a aepa heno kana'ake nehuno atafa huno alaki hikeno lusiya huno havi akaso ali'ne. ³⁴ Akaso aliteno akaeya'ae lo'ka'a ne'vaya anaka'aife inake nehe “Ako falisoa akufa kava ne'nahaikeno naipamo'a kana ne'nahaiyanaki lapa'kaeya male mai'netapa kava yakaitapa alakepa hunateo.”

³⁵ Apateteno aisema'a uno mopafi asaka hulavino mai'neni Anumaya Kotiteka inake huno afine'ke “Kakaeya kahaininana meni nakaeyate havi kana ya fole hukefe nehea kanamo'a nakasenine.” huno afine'ke. ³⁶ Inake nehe “Vae Afo'nimoka kakaeya afa'a mi'ko kavana hanina'maki falisoa ya huki ani havi kanamo'a atu'ake nehea li'kana nehiki ani li hane'nea ke'ayona ali'ka atalo. Atalekana'maki kakaeya nakaeya naku nakesale na'kame o'male'ka kakai'ka afisana kaku kakesale a'kame malo.” huno afine'ke.

³⁷ Afikeno Yisasi'a eteno uno akaeya ke ne'afea anaka'a apa'keana apau hava'a mai'nakeno apa'keteno Pitafe inake nehe “Saimonika kakaeya kau kale'nape? Vae kakaeya aise kana'a kava yakai'ka o'mai'nape?” ³⁸ Haviku Sata'a 'Hao'otake kava heo.' huno ano lapavataka hu ya'mo'a eno lahapau'kae yafenaki yakai'netapa Anumayaleka afikeo hu'nae nehoe. Lamake lapaipamo'a Anumaya a'kame malesea yafe nehaiya'maki lapa'kufamo'a alaka haekeno lo'kiya'a o'male'ne. Sata ke o'afisaya yafe kava ne'yakaitapa Anumayamoteka ke hutapa afikeo.”

³⁹ Eteno halate mako'ae uno hokoteno hu'nea akufa ke huno Anumayamoteka afine'ke. ⁴⁰ Afikeno halate akaeya ke ne'afea anaka'aiteka eno apa'keana apaulakamo'a kana'ake hike'a apau'ke hava'a mai'nakeno apauna heke'a “Na'mone ke hisune?” hute'a ke ohu'nae.

⁴¹ Ke ohu'nakeno Yisasi'a halate aole'ae mako'ae afina eteno eno apa'keana apau'ke hava'a mai'nakeno apa'keteno inake nehe “Lapa'kaeya maitapa falu hutapa lapau'ke

hava'nafe? Haine. Kana'a'nimo'a ako va'yi nehe. Meni vaya'moki nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka natafa hu'a navale'a havi vaya'ai apayapi ako natesake'a nahakefe nehae. ⁴² Mi'ko'a ako hetita viketao. Akeo nakaeya navaleno havi vaya'ai apayapi natesike'a nahaesaya yafe kutalu ya ne'nea ve'ka ako ne'e.”

Yutasi'a Yisasina haesaya vaya'ai apayapi avaleno ate'ne.

⁴³ Yisasi'a ani ke nehikeno Yutasi'ae ve'ka ayatala'a hano huno aiyalekati aole alea anaka'ae lo'kano ne'maiya ve'ka va'yi nehike'a akaeya'ae mi'ko vaya mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae ala ala vaya'moki'ae ani vaya hupatake'a ani vaya'moki heki kayo alike mi'ko kayo alike hu'ne'a Yisasite e'nae. ⁴⁴ Yutasi'a Yisasina haesaya kutalu ya ne'nea ve'kamo'a inake hu'ne “U'na mako ve'ka hane hane hisoa ve'ka atafa hutapa lo'kiya waitapa avaletapa veo.” huno hapapai'ne. ⁴⁵ Hapapaiteno Yutasi'a makale'a Yisasite uno inake nehe “Ali'ka laya nehana Nena.” nehuno hano ne'ne. ⁴⁶ Hano neteke'a haesaya vaya'moki u'a ayate atafa hu'a alaki hu'nae. ⁴⁷ Atafa nehaya'maki mako akaeya'ae hetino mai'nea ve'kamo'a hakina avayu huteno ala mono nopi hokote kava ve'kamo ali'ya ve'kamo akesa aepafati heno hataka hutalekeno mopafi asaka hulavi'ne. ⁴⁸ Heno hataka hune'atalekeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake nehe “Lapa'kaeya ma vayana nakaeya natafa hukefe hakina'ae mi'ko kayo kafefa'ae ne'ayana nakaeya mako vaya nehapa'na

kumaya ve'ka mai'noketapae nehafe? ⁴⁹ Mi'ko kana'ae kana'ae lapa'kaeya'ae ala mono nopi mai'ne'na ke lahapapaima nehaitoa'maki natafa ohu'naya'maki Anumayamo avopati kemo'a fole aino ne'ya'a alitesikeno lamake hisea yafe etapa natafa nehae.” ⁵⁰ Hike'a mi'ko akaeya ke ne'afea anaka'a ako atale'a apaune he'nae.

⁵¹⁻⁵² Mako'ke nahaeya ve'ka ka'ki kena havait-eno Yisasi a'kame e'nea'maki ani ve'ka atafa nehakeno ani kena'a ano kalo vaino anifi atale ne'maleno akufa alaka'ake aune he'ne.

Yisasina avale'a u'a kanisole vaya'ai apaulakale kake hute'nae.

⁵³ Yisasina avale'a ala mono nopi hokote kava ve'kamo note u'nake'a mono nopi kava vaya'yaka'ae ala ala vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae e'a ali'a anupa hu'nae.

⁵⁴ Anupa hu'nakeno Pita'a Yisasi a'kame u'nea'maki hau'ale o'uno alu'ale ne'uno ala mono nopi hokote kava ve'kamo no kuma keki'ya vekofi haino ati vaya'moki ata kamale'a lota hu'a mai'naya atale eno lota huno mai'ne.

⁵⁵ Mono nopi kava vaya'ae mi'ko kanisole vaya'ae inake hae “Mako vaya'aife ke hisunake'a e'ne'a Yisasi'a hu'nea hao'otake kava'a hu'a fole ai'a lahapaisaketa haesunakeno falisea kake hutesune.” hu'a kahau a'naya'maki mako ya o'ake'nae. ⁵⁶ O'ake'naya'maki lusi vaya'moki e'a Yisasife “Ina kava ma kava huno havi kava hu'ne.” hu'a hu'naya'maki ani hu'naya kemo'a kase o'alikeno mi'ko ke hu'naya ke'apimo'a fate fate akufa ke'ake hu'nae. ⁵⁷⁻⁵⁸ Mako vaya'moki heti'a Yisasife apa'ke'atike nehu'a inake nehae

“Lakaeya akaeya hu'nea ke afi'none akaeya inake he ‘Nakaeya ala mono nona vaya'moki kimale'naya nona ali'na kapele ne'atale'na aole'ae mako'ae kanafi ete'na kikoe. Vaya'moki no'kea akufa no kikoe.’ hiketa afi'none.” nehae.⁵⁹ Nehaya'maki mi'ko ani vaya'moki haya kemo'a mako'ke akufa ke ohu'naki fate fate ke'ake hu'nae.

⁶⁰ Nehakeno ala mono nopi hokote kava ve'kamo'a ani folakapati hetimaleno Yisasife inake huno afine'ke “Kakaeyafe mika akufa ke hu ne'kataya'maki anona'a ke'apile mako ke ohisana kakesa ne'afipe?” ⁶¹ Nehikeno Yisasi'a ke ohuno mako ke alaki ohu'ne. Ohikeno ala mono nopi hokote kava ve'kamo'a halate mako'ae inake huno afine'ke “Kakaeya Kalaisika Anumaya Koti'a lakufa alino katiseafe hukate'nea ve'ka mai'nape? Aki alita asaka nehuna Anumaya Koti mafa'ne'amoka kakaeya mai'nape?” huno afine'ke. ⁶² Afine'kekeno Yisasi'a huno fole aino inake hu'ne “He lamake nehane nakaeya ani ve'ka mai'noanaketapa nakekae. Ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'kamo'na henaka'a nakesake'na ala lo'kiya'a hane'nea Anumaya Koti aya lamaka'a mai'ne'na ko'ku'nate hiyapi esuketapa nakekae. ⁶³ Nehikeno ani ke hea yafe ala mono nopi hokote kava ve'kamo aipamo'a ata lekeno kena'a alino vala ai ne'ataleno inake he “Hai akai'a avayafati ani ke afunanaketa mako vaya'aife ke hisunake'a mako akufa ke Yisasife laha'opaisae. ⁶⁴ Lapa'kaeya Anumaya Kotife huno haviya hune'atea ke ako afife? Ani ke afea yafe na'yane lapa'kesa ne'afe?” huno hike'a ani vaya'moki inake hae “Lamake hane hao'otake

ya'a hane'neanakeno anona'a haesakeno falise.”
hu'a nehae.

⁶⁵ Mako vaya'amoki Yisasi aukosafi aepa he'a apavaitu'na hene'ate'a mako kenaleti aulakale male'a kimale'ne'a aukosafi mi'kimi kayo ne'amaki'a inake nehae “Nala'a ne'kamakifi? Kakaeya kaune ke hu'ka fole ai'ka lahapaiyo.” nehake'a ati vaya'moki avale'a u'a lusi kayo amaki'nae.

Pita'a Yisasife vane huno “O'ake'noa ve'kae.” hu'ne.

⁶⁶⁻⁶⁷ Pita'a afenaka no keki'ya veko humale'naya yu'ainaka mai'nikeno ala mono nopi hokote kava ve'kamo ali'ya a'mafa'ne ne'eno akeana Pita'a atale lota huno mai'nikeno ake'ne. Aketeno Pitana akeno lakelake nehuno inake he “Kakaeya'ae Yisasi Nasaleti ve'ka'ae ne'maina ve'kae.” hu'ne. ⁶⁸ Nehikeno Pita'a akaeyafe inake nehe “Nakaeya ani ve'ka no'akoa ve'kae nehane.” huno vane huteno ataleno ma'aileka hatilavino no kipate nelavikeno ko'kolemo'a ake ne'aiye. ⁶⁹ Ani a'mafa'nemo'a eno halate Pitana aketeno anile heti'naya vaya'aife inake nehe “Ma ve'ka Yisasi'ae ne'maiya ve'kae.” nehe.

⁷⁰ Nehea'maki eteno Pita'a inake he “He'e. Nakaeya o'afi'noa ke nehae.” huteke'a aise kana'a maike'a anile akaeya'ae lo'ka'a mai'naya vaya'moki Pitafe inake hae “Lamake kakaeya Yisasi'ae ne'maina ve'ka Kalili kumate ve'ka mai'nane.” hu'a nehae. ⁷¹ Nehakeno Pita'a inake he “Nakaeya lamake ohisukeno'aena Anumaya Koti'a nahaese. Anumaya Koti aulakale lahapa'nepauve nehaya ve'ka nakaeya o'ake'noe.” nehe. ⁷² Nehikeno makale'a hokoteno

ake ai'nea ko'kolemo'a halate eteno ake ne'aikeno Pita'a afiteno Yisasi'a hu'nea ke akesa afino hao nehe. Yisasi'a a'ke'ainaka inake huno hapai'ne “Ko'kolemo'a aole kanale ake o'ai'nisike'ka kakaeya aole'ae mako'ae kana nakaeyafe vane hu'ka ‘O'ake'noa ve'ka mai'ne.’ hu'ka vane hukane.” hu'nikeno Pita'a ani ke akesa afino hao huteno avi nele.

15

Yisasina avale'u'a Pailati ayapi ate'nae.

¹ Ko neteana mi'ko mono nopi kava vaya'ae ala ala vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'yaka'ae kanisole vaya'ae Yisasina haesakeno falisea veke vake ke hute'a Yisasina nofi kitete'a ala kamani kava ve'ka Pailatite avale'u'a ayapi ate'nae. ² Ate'nakeno Pailati'a Yisasife inake huno afine'ke “Kakaeya Yuta vaya'ai yahauve'api mai'nape?” huno afikekeno Yisasi'a inake he “Kakaeya'ka ani ke hai nehane.” nehe. ³ Nehike'a mono nopi kava vaya'moki lusi kava hu'a “Ma akufa kava hu'ka hao'otake kava hu'nane.” hune'atae. ⁴ Hune'atakeno Pailati'a mako'ae Yisasife inake nehe “Akeko mi'ko hao'otake kava nehana yana hu'a fole ne'aiya'maki anona'a ke'apile ohukape?” nehe. ⁵ Nehikeno Yisasi'a anona'a ke'ale eteno mako aise ke nohikeno Pailati'a amo'yo ne'aiye.

Pailati'a Yisasife “Yofo yosale hatapa asaikeno falino.” hu'ne.

⁶ Kafu'ae kafa'ae Anumaya Koti'a apa'kufa alino kati'nea afinafe apa'kesa afi emu ne'kakeno Pailati'a mi'ko ani emu ki afina mako nofi hupatake'a ne'maiya vayapati vaya'yakamoki

aki a'a asaka nehu'a "Akaeya ese." hu'a haya ve'ka "Nofipati hai hano hanaki uvo." huno hute'ne. ⁷ Ani afina mako ve'kamo aki'a Palapasi'a nofi nopi mai'ne. Palapasi'a kamani vaya'ae la nehaya vaya'ae lo'kano mai'nenono kamani vaya'ae la hu'naya afina vaya hapano kipate'nea ve'ka mai'ne. ⁸ Mai'nike'a vaya'moki e'a Pailatife inake hae "Mi'ko mani emu ki afina nehana kava hulato." nehae. ⁹ Nehakeno Pailati'a inake huno apafine'ke "Nakaeya Yisasife Yuta vaya'aite ala yahauve ve'kae 'Hai hano hanaki uvo.' hu'na hutesukeno visiketapa amuse hisafe?" huno apafine'ke. ¹⁰ Pailati'a ne'afeana mono nopi kava vaya'moki ma apa'kesa ne'afe "Mi'ko vaya Yisasiteka u'a akaeya keke afite'a lakaeya ke no'afe." hu'a afi'naya yafe Yisasife apaipa afi'a haviya hutete'a Pailatite avale'a e'a ate'nakeno Pailati'a ani yafe afi'ne. ¹¹ Afi'nea'maki mono nopi kava vaya'moki u'a mi'ko vaya'ai apaipa hu'a vakali nehu'a vaya'aife inake hu'a hapa'nepaiye "Make hutapa heo 'Palapasi'a afa'a ese.' hutapa heo." nehae. ¹² Nehakeno Pailati'a vaya'aife inake nehe "Ani kava hisoana ma ve'ka lapa'kaeya 'Yuta vaya'aite ala yahauve ve'ka mai'ne.' hutapa nehaya ve'ka hana kava hutesoe?" huno apafine'ke. ¹³ Apafine'keke'a apa'kaeya ala kekefafati inake hae "Yofo yosale nili aitetapa asaikenono falino." hu'a hu'nae. ¹⁴ Nehakeno Pailati'a inake huno apafine'ke "Na'ya hiketapa ani ke nehae? Hana akufa hao'otake kava hu'ne?" huno apafine'keamaki apa'kaeya ete'a ali'a alapi male'a ala kefati inake hu'a nehae "Yofo yosale nili aitetapa asaikenono falino." ¹⁵ Nehakeno Pailati'a

mi'ko vaya hapaisea kava hisea yafe Palapasife “Nofipati hano hane.” huno hune'ateno “Yisasina akufa akafu kisea kayoteti sefu ameo.” huteno ati vaya apamiteno “Yofo yosale nili aitetapa asaikeno falino.” nehe.

Ati vaya'moki Yisasina kamuke ne'ama'ki'a kiki hute'nae.

¹⁶ Ati vaya'moki Yisasina avale'a ala kava ne'mo no haopale u'ne'a mi'ko apa'kaeya'ae ne'maiya ati vaya'aife eo hu'a ke hake'a e'a ali'a atalu hu'nae.

¹⁷ Ali'a atalu hake'a Yisasina kamuke haukefe ala kava ve'kamo yatala haesa kena havaitete'a aufe nofiteti ali'a kala'kite'a Yisasi akenopale ka'kolita vaite'nae.

¹⁸ Vaitete'a aepa he'a hu'a haviya havaya hutekefe inake nehae “Hae Yuta vaya'aipi ala yahauve ve'ka mai'nape?” hu'a hune'atae.

¹⁹ Akenopale heki kayoteti amakike amakike nehu'a aukosafi apavaitu'na nehe'a apale'ya mopale fai'ne'a “Ala ve'ka mai'nane.” nehu'a kamuke ama'ki'nae.

²⁰ Hu'a haviya hau'a kiki hutete'a haesa kena hate ne'atale'a akai'a kena halate havaitete'a yofo yosale nili aite'a asaisakeno falisea yafe avale'a u'nae.

Yisasina yofo yosale nili hete'a asaimale'nae.

²¹ Yisasina avale'a ne'u'a Saimoni'a Sailini kumateti ve'ka'ae kateka fotu hu'nae. Saimoni mafa'nelana Ale'kasata'ae Lufasi'ae mai'na'ae. Ani ve'ka hoya'afakati eno kate ne'eke'a ati vaya'moki atafa hu'a yofo yosa ali'a kofitete'a “Ali'ka uvo.” hu'a hakeno alino ne've.

²² Alino ne'vike'a Yisasina avale'a u'a Kolokatae nehaya kumate va'yi nehae. Ani kuma'mo aki'a lakaiti kefati Akenopa Ayamufae hu'a aki ne'ae.

²³ Ani ati vaya'moki “Haesunakeno faliseana akufa akafu ki yafenaketa akufa akafu o'kisea li nese.” hu'a nehae. Ani akafu o'kisea li'mo aki'a mea. Mea'ae nofi alakamo li'ae makopi ali'a akunaku hute'a ali'a ami'nayana Yisasi'a ani life he'e huno no'ne. ²⁴ O'neke'a yofo yosale nili aite'a asaimalete'a ati vaya'moki kena'a fa'ko fa'ka hukefe kasi yo'kalokana akufa yo'kalo nelesakeno apa'kaseno haisea ve'kamo'a ani kena'a alite alite hise hu'a hu'nae.

²⁵ Natena naini kilo'ki yakemo'a hanale haineno ne'vike'a Yisasina yofo yosale nili hete'a asaimale'nae. ²⁶ Nili hetete'a “Ma kava hiketa ha'none.” hu'a inake hu'a kamale'nae “Yuta vaya'ai hokote yahauve ve'kae.” hu'a kamale'nae. ²⁷ Kamalete'a Yisasi'ae aole ve'kalana vaya hapate'a kumaya'ya neha'a ve'kalana mako ve'ka aya lamaka yofo yosale nili aite'a asaimale'nae. Mako ve'ka haoka aupalika nili aite'a asaimale'nae. ²⁸ Anumaya Koti aune ve'kamo'a a'ke'ainaka ka'nea kemo'a inake hu'neane

“Ke male male'nea ke ali'a ataka'naya vaya'ae mai'neana ani akufa ve'ka mai'ne hu'a apa'kesa afi'nae.” huno hu'neane.

Yisasi'a hao'otake kava hu'na'a ve'kala'ae yosale asai'naya afina ani kamale'naya kemo'a fole aino ne'ya'a alitekeno lamake nehe.

²⁹ Kate u'e'a nehu'a akaya vaya'moki apa'kenopa kayo ne'ai'a “Hao'otake ve'ka mai'nane.” nehu'a kiki'a hune'ate'a hu'a haviya hute'nae. Inake nehae “Oho kakaeya ‘Ala mono no ali'na kapeletale'na aole'ae mako'ae afina makale ete'na kikoe.’ hu'ka hu'nana ve'ka

mai'nape? ³⁰ Meni kakaeya kakufa ali'ka katisana yafe yofo yosa ne'atale'ka eli'keno.” hu'a nehae. ³¹ Nehake'a ala mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae ani kava hu'a apa'kaeya'ae ke hu imafi mafi nehu'a hu'a haviya hute'nae. Inake nehae “Vaya apa'kufa ako alino katipate'nea'maki akai'a akufa alino o'katike. ³² Kalaisi Isaleli vaya'aite hokote yahauve ve'ka'api yofo yosaleti ataleno elinesiketa aketeta akaeya lamake nehe huta akaeyafe afita laipafi malekaune.” nehu'a hu'a haviya hu ne'atake'ana akaeya'ae yofo yosale nili aite'a asaimale'naya ve'kala'mo'akani'ae ani kava hu'ana Yisasina hu'ana haviya hute'na'ae.

Yisasi'a ako fali'ne.

³³ Ani afina yakemo'a folakate mai'neno yake nelea ya'a hano hikenno mi'ko koteka lusi hani kiteno une afafa eteno alino hale'ne. ³⁴ Une afafa yake lavino falekefe nehikeno Yisasi'a ala kekefafati ke nehuno akai'a kefati inake hu'ne “Eli Eli lema sapa'katani?” hu'ne. Lakaeya kefati ani ke inake nehe “Anumaya Koti'nimoka Anumaya Koti'nimoka na kava hike'ka nakaeya ne'natalane?” nehe. ³⁵ Nehike'a mako anile heti'a mai'naya vaya'moki ani Yisasi hea ke afite'a inake hu'a nehae “Afikeo Ilaiyafe ke nehe.” ³⁶ Nehakeno mako ve'kamo'a uno lipi havakana ya alino nofi alakamo lipi ateno kayote faino lanupaiteno alino asaka huno Yisasife mayu mayu huno nese huno ne'amino inake nehe “Akeva mai'nisunakeno Ilaiya'a eno yofo yosaletina avaleno elinesifi akeketao.” ³⁷ Nehikeno Yisasi'a mako'ae ala ke huteno ako fali'ne.

³⁸ Falikeno alapa'ake kena ala mono nopi asaimale'naya kena hanaleti aepa heno folakapati atata aino lavino mopale lavea ya'mo'a aole hapa'ne. ³⁹ Anile mai'naya ati vaya'aite kava ve'ka'apimo'a Yisasi aulekaleka heti'nenō Yisasi'a falikefe nehuno hu'nea ke afiteno falea au'ava kava aketeno inake nehe “Lamake ma ve'ka Anumaya Koti alaki mafa'ne'a mai'ne.” nehe.

⁴⁰ Mako a'ne alu'ale mai'ne'a ake'naya a'nemoki apa'ki'a Salomi'ae Makatala kumate Malia'ae hamo'amo'a aise Yemisikani Yosesikani ita'animo'ae mai'nae. ⁴¹ Mai'naya a'neyaka Yisasi'a Kalili koteka mai'nea afina ani a'neyakamoki a'kame u'e'a nehu'a ne'ya ka'a ami'nae. Mi'ko ani a'nemoki Yisasi'ae Yelusalemu e'naya a'neyaka anile alu'ale mai'ne'a Yisasina ake'a mai'nae.

Yisasina yafa'kapi kite'nae.

⁴²⁻⁴³ Sapati kanae avatati hisaya kana yakemo'a lavino falekefe nehikeno Yosefe'a Alimatia kumate ve'ka Yuta vaya'ai kanisole vaya'ae ne'maiya ala ve'ka va'yi nehe. Ani ve'ka Anumaya Koti kava yakaisea kanae amuse huno akeva huno ne'maiya ve'kamo'a koli ohuno Pailatite uno inake huno afine'ke “Kanale nakaeya Yisasi akufa'a alisufe?” huno afine'ke. ⁴⁴ Afine'kekeno Pailati'a “Yisasi'a makale ako fali'ne.” hea ke afiteno amo'yo ne'aikeno anile mai'naya ati vaya'aite kava ve'ka'apimofe ke huno afine'ke “Yisasi'a ako fali'nife?” huno afine'ke. ⁴⁵ Afikekeno ati vaya'aite kava ve'ka'apimo'a “Ako fali'ne.” hikeno Pailati'a Yosefena Yisasi akufa ami'ne. ⁴⁶ Amikeno Yosefe'a uno yosa'ae mi'ko yatala efe kena miya faiteno uno akufa yofo yosaleti asaiteno alino

ani yosa'ae kenaleti akufale hayateno alino uno kafimale'naya yafa'kapi Yisasina kite'ne. Kiteteno avayale aino a'kanilesea yafana ano atufano ani keli avayale ano a'kanimale'ne. ⁴⁷ Makatala kumate Malia'ae hamo'amo'a Yosesi ita'amo'a Malia'ae mai'ne'ana kite'nea ya ake'na'ae.

16

Yisasi'a fali'neapati eteno hetine.

¹ Sapati afina hano hike'a Yemisi ita'amo'a Malia'ae hamo'amo'a Makatala kumate anaki Salomi'ae Yisasi akufale mana'ake masaveteti faletekefe ani masavena ali'a u'nae. ² Ani afina sota'mo hokote afina ani a'neyaka yake hainane'eke'a Yisasina kite'naya kelileka u'nae. ³ Kateka ne'u'a kalaki ne'ai'a mako'amoki ke hu'a i'afike o'afike hume ne'u'a inake hu'a hu'nae “Keli avayale ai'a ati'kamale'naya yafana nala'a laya huno avayaleti alino avayu huno afeteka atalelatekaiye?” nehae. ⁴ Ake'a asaka hu'a ani lusi yafa'kefa akayana ani yafana ako heno avayu huno afa yateka atale'ne. ⁵ Atale'nike'a ani yafa'kapi fale'a hai'a akayana apaya lamaka aupalika mako nahaeya ve'ka faitopale mai'nike'a akayana ani ve'kamo'a yatala efe kena havai'nike'a lusi apamo'yo ai'ne. ⁶ Apamo'yo ne'aikeno ani ve'kamo'a inake huno hapa'nepaiye “Lapa'kaeya lapamo'yo o'aino. Lapa'kaeya Yisasi Nasaleti mafa'ne kahau ne'ae. Yofa yosale nili he'a asaimale'naya ve'kae kahau ne'aya'maki akaeya mafi o'mai'niki fali'neapati ako hetino mai'ne. Male o'mai'niki ani ve'ka kite'naya kuma'ake hane'niki akekeo. ⁷ Lapa'kaeya utapa Yisasi ke

ne'afea anaka'ae Pita'ae inake hutapa hapapaiyo
 “Yisasi'a ofalino mai'nenō lahapapai'nea ke huno
 ako uno hokoteno Kalili ne'ukeyanaketapa anileka
 utapa Yisasina akekae.” nehe.

⁸ Nehike'a apa'kaeya yafa'kapati hatilavi'a naku
 naku u'naya'maki apamo'yo ai'naya yafe koli hu'a
 mako vaya hapa'opai'nae.

*Malia'a Makatala kumate a'mo'a Yisasina
 ake'ne.*

⁹ Sota'mo hokote afina natepati Yisasi'a
 fali'neapati he'netino hokoteno mako Malia'a
 Makatala kumate a'mo aulakale va'yi hikenō
 ake'ne. A'ke'ainaka Yisasi'a ani a'mo aipafati
 seveni'a (7) Sata afe'yaka alino atale'neane.

¹⁰ Ani a'mo'a Yisasina aketeno Yisasi'ae lo'ka'a
 ne'maiya anaka'aife uno hapapaikefe u'nea'maki
 ani anaka'moki Yisasina hakenō fali'nea yafe
 apaipamo'a haviya hike'a hapau hu'a avile'a
 mai'nakenō uno apavate'ne. ¹¹ Avi nelakenō
 ani a'mo'a ake'nea yafe hapa'nepainō inake he
 “Yisasi'a fali'neapati ako heti'nike'na akaeya
 ako akoe.” huno hapapaike'a afi'naya'maki ani
 a'mo hea ke “Ake'atike nehe.” hute'a ke'a afi'a
 o'ami'nae.

Kateka aole ve'kala'mokani Yisasina ake'na'ae.

¹² Henaka'a aole Yisasi ke ne'afi'a
 ve'kala'mokani ala kuma atale'ana kateka
 ne'va'akenō Yisasi'a ana'kaeyate va'yi
 hu'nea'maki aukosamo'a alino fate akufa
 kava hu'nike'ana ake'na'ae. ¹³ Akete'ana ani
 ve'kala'mokani ete'ana vaya'ani mai'nayateka
 u'ana “Yisasina ina akufa ve'ka ako'ae.” hu'ana

neha'a'maki ani vaya'moki “Anake'atike neha'ae.”
nehu'a ke'ani afi'a o'anami'nae.

Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'a ali'yate hupate'ne.

¹⁴ Henaka'a laiyalekati mako'ke alea anaka'amoki atalu hu'a mai'ne'a ne'ya ne'nakeno Yisasi'a ani folakapi va'yi huteno fali'neapati ako heti'nike'a hokote'a ake'naya vaya'moki hu'naya ke afi'a apaipafi o'male'a lamake hae hu'a ohu'naya yafe Yisasi'a ke apama'ki'ne. ¹⁵ Ke apama'kiteno inake huno hapapai'ne lapa'kaeya mi'ko koteka uteta nehutapa nakaeya kanale ke mi'ko vaya hapapaiyo. ¹⁶ Hapapaisake'a mako vaya'moki ani ke lamake nehae hu'a afi'a apaipafi malesaketapa li falepatesakeno Anumaya Koti'a apa'ku apame alino katike. Alino katikea'maki mako vaya'moki “Ani ke lapa'ke'atike nehae.” hu'a afi'a apaipafi o'malesaya vayana Anumaya Koti'a “Hani kumapi ata leke leke nehea atafi veo.” huno hupatekaiye. ¹⁷ Nakaeya ke afi'a apaipafi male'a lo'kiya vaisaya vaya'moki mani o'ake'naya avame ya hu'a apavelisake'a akekae. Ina akufa kava hukae nakaeya nakileti Sata afe'yaka vaya'ai apaipafati ne'atale'a apa'kesa o'afi'nisaya ke fate fate apa'ke aikae. ¹⁸ Vaya hapake'a nefalea osifa've atafa hukaya'maki hapaesike'a ofalikae. Vaya'moki nete'a nefalea nami nekaya'maki apa'kufa apa'kafu ki'a ofalikae. Kali ali'nisaya vaya'aina apa'kufale apaya malesakeno kali'api ako kanale hupatekaiye.

Yisasi'a ko'ku'napi hai'ne.

¹⁹ Anumayatimo'a Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'ai ani ke hapapaitekeno Anumaya Koti'a ko'ku'napaka avaleno asaka hikenno haino Anumaya Koti aya lamaka aupalika faitopale mai'ne. ²⁰ Faitopale mai'nike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki mi'ko kumate kumate u'e'a hayateka apa'kaeya'ae lo'kano mai'nenno ali'ya ne'alino fate akufa o'ake'naya avame kava hu lo'kiya'aleti ani ke alino lo'kiya vai'ne.

Anumaya Koti'a Saufa Lami'nea Ke
The New Testament in the Inoke-Yate Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Inoke-Yate long Niugini
copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inoke-Yate

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

76c8ec82-f78f-59ba-820f-87366bb1497f